

КУЛЬТУРА

WWW.KIMPRESS.BY

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

ЭНЕРГІЯ МАЛАДЫХ ТАЛЕНТАЎ

Фота Мікалая Пятрова, БелТА

С. 2

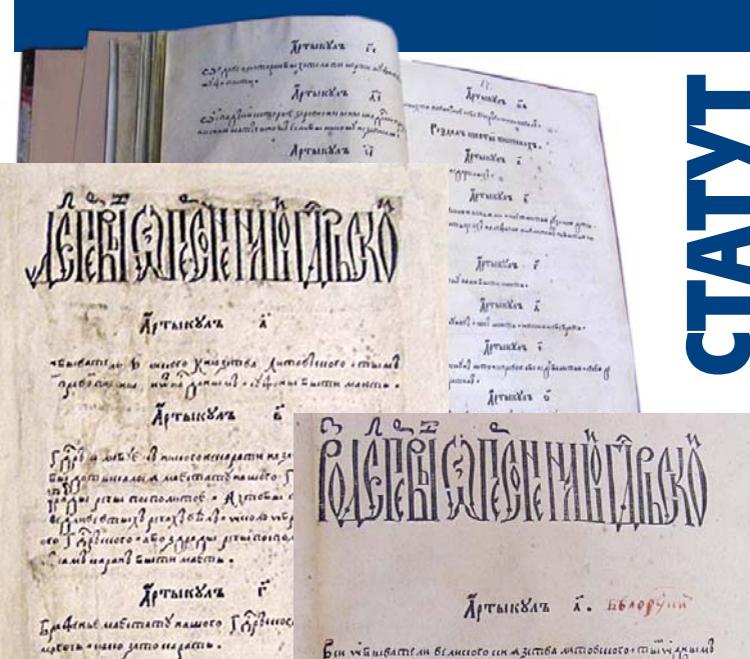
"Зберагчы сваю духоўную адметнасць дзеля ўзбагачэння агульнай беларускай культуры"

Прэзідэнт накіраваў прывітанне ўдзельнікам XI Рэспубліканскага фестывалю нацыянальных культур, які сёння працягвае віраваць у старадаўнім Гродне.

Фота Андрэя Спрыччана

С. 2

СТАТУТ
ВЕРНЕЦА
НА БЕЛАРУСЬ!

P.S.

ДА МУЗЕЙНЫХ
"ІНТРЫГ"

С. 11

С. 3—5

Удзельнікам IX Рэспубліканскага фестывалю нацыянальных культур

Дарагія сябры!

Сардэчна віншую вас з цудоўным святам — IX Рэспубліканскім фестывалем нацыянальных культур.

За тысячагадовую гісторыю беларуская зямля, нібы ласкавая матуля, сабрала пад свае крылы прадстаўнікоў розных нацый, якія сёння адчуваюць сябе адной вялікай сям'ёй. Іх еднасць і братэрства — сакрэт той сілы, дзякуючы якой наша Радзіма паспяхова пераадолела ўсе гістарычныя выпрабаванні і стала незалежнай дзяржавай. Грамадзянскі мір і згода, непрымальнасць любых форм дыскрымінацыі і варожасці на этнічнай глебе з'яўляюцца найвялікшымі духоўнымі каштоўнасцямі краіны.

Важкі ўклад у захаванне культурнай самабытнасці народаў, што жывуць на Беларусі, уносіць Рэспубліканскі фестываль нацыянальных культур. Ён заўсёды збірае суквецце талентаў і дорыць добры настрой.

Спадзяюся, што сёлетні фестываль прадоўжыць гэтыя традыцыі, паслужыць умацаванню адзінства жыхароў нашай краіны, дапаможа ім зберагчы сваю духоўную адметнасць дзеля ўзбагачэння агульнай беларускай культуры.

Жадаю вам здароўя, шчасця і поспехаў у працы на карысць любімай Айчыны.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр ЛУКАШЭНКА
1 чэрвеня 2012 года

"Вы заўсёды можаце перамагчы, таму што вы — таленавітыя"

28 мая ў Палацы Рэспублікі Кіраўнік нашай дзяржавы Аляксандр Лукашэнка сустрэўся з навучэнцамі і студэнтамі — пераможцамі міжнародных прадметных алімпіяд, творчых конкурсаў і фестывалю, лаўрэатамі спецыяльнага фонду Прэзідэнта Беларусі. Сустрэча, паводле традыцыі, распачалася з калектыўнага здымка на памяць.

Аляксандр Лукашэнка павіншаваў маладых людзей з тымі дасягненнямі, якія яны здзейснілі цягам навучальнага года. І перамогі гэтыя, на думку Прэзідэнта, — невядакладковыя, бо падтрымка адоранай моладзі ў Беларусі з'яўляецца адным з найгалоўнейшых кірункаў сацыяльнай палітыкі дзяржавы.

— Вызначаючы прыярытэты развіцця, мы зрабілі стаўку на талент і інтэлект. Калі ў нашых суседзяў толькі фарміруюцца нацыянальныя сістэмы выяўлення і развіцця маладых талентаў, то ў Беларусі гэтая сістэма працуе ўжо другое дзесяцігоддзе, — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

Пры гэтым у сваім выступленні Прэзідэнт краіны закрануў і досыць праблемнае пытанне, звязанае з далейшым лёсам таленавітых навучэнцаў. Аляксандр Лукашэнка нагадаў, што ў свой час даручыў стварыць банк даных таленавітай моладзі, каб здольнасці творчых асоб былі заўсёды запатрабаваны ў краіне ў розных сферах дзейнасці. На сёння ў гэтым банку даных, па словах прысутнага

на сустрэчы міністра адукацыі Рэспублікі Беларусь Сяргея Маскевіча, прадстаўлена ўжо больш за пяць з паловай тысяч чалавек.

— А колькі з гэтых пяці з паловай тысяч чалавек запатрабаваны ў нашай краіне, працаўладкаваны, працуюць у адпаведнасці са сваім талентам? Упэўнены, дакладна не адкажа ніхто, — зазначыў Кіраўнік дзяржавы.

Яшчэ адзін аспект, на якім, у прыватнасці, засяродзіў у сваім выступленні ўвагу Прэзідэнт краіны, датычыўся сферы айчынай культуры. На думку Аляксандра Лукашэнка, менавіта энергія маладых павінна надаць новы імпульс развіццю беларускага мастацтва.

— Сёння важна не толькі захоўваць традыцыі, але і ствараць культурнае аблічча нашай эпохі, заахочваць сучасныя мастацкія напрамкі. Важна прадаставіць моладзі творчую свабоду, прываўчыць да ёю права на ўласнае бачанне свету, — заўважыў Кіраўнік дзяржавы.

Аляксандр Лукашэнка сказаў, што для таго, каб новыя імёны сталі папулярнымі на сваёй Айчыне, сумеснымі намаганнямі дзяржавы, прадзюсару і дзеячу мастацтва будучы стварацца ўмовы для цывілізаванага шоу-бізнесу.

— Маладзёжны тэатр эстрады ператворыцца ў прадзюсарскі цэнтр, які дапаможа перспектывным выканаўцам стаць сапраўднымі прафесіяналамі, — адзначыў Аляксандр Лукашэнка. — А пастаянную прапіску на тэлебачанні атрымаюць вядомыя праекты як "Я пяю", "Акадэмія талентаў" ды іншыя...

Звяртаючыся да маладых людзей, Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што таленаві-

тыя людзі ў першую чаргу павінны быць запатрабаваны ў сваёй краіне:

— Мы вас знайшлі, выявілі, развілі ваш талент, дык чаму мы не можам скарыстацца гэтым талентам унутры краіны для развіцця нашай дзяржавы? Калі хтосьці едзе за мяжу — калі ласка, але дзяржава гэта павінна арганізоўваць і ад гэтага атрымліваць эфект. Але мне дакладна вядома, што нават маладыя людзі, якія выехалі за мяжу і атрымалі там адукацыю па спецыяльнасцях, якіх у нас у ВНУ няма, не могуць вярнуцца сюды і нармальна працаўладкавацца, таму што не ўрэгуляваны пытанні з дыпламамі. Калі добры спецыяліст прыехаў з-за мяжы, якая розніца, які ў яго дыплом! — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт звярнуўся да моладзі са словамі падтрымкі на шляху да новых перамог.

— Вы — сапраўды вялікія людзі. Але памятайце: мы вас будзем весці за руку да пары, да часу. А потым і вам трэба ў гэтым жыцці канкурыраваць, змагацца, і вы заўсёды можаце перамагчы, таму што вы — таленавітыя. Бо талент — гэта адзін-два працэнты поспеху, а ўсё астатняе — страшэнная, дзікая праца, — падкрэсліў Кіраўнік дзяржавы.

Напрыканцы сустрэчы беларускі Лідар пажадаў удзельнікам мерапрыемства далейшых поспехаў, а пасля лепшыя з лепшых — уладальнікі першых прэміяў міжнародных творчых спаборніцтваў і алімпіяд — атрымалі з рук Кіраўніка дзяржавы дыпламы, пасведчанні і нагрудныя знакі лаўрэатаў спецыяльнага фонду Прэзідэнта Беларусі.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

"Поспехі залежаць ад штодзённай працы"

28 мая ў Дзяржаўным літаратурным музеі Янкі Купалы адбылася традыцыйная сустрэча міністра культуры Рэспублікі Беларусь з лаўрэатамі спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі. У ёй прымалі ўдзел рэктары ВНУ сферы культуры і мастацтваў, а таксама педагогі, якія ўнеслі асаблівы ўклад у развіццё здольнасцей моладзі, яе выхаванне і адукацыю.

Як адзначыў пад час адкрыцця сустрэчы міністр культуры краіны Павел Латушка, трэба заўсёды шанавачь талент, дадзены Богам, бацькамі, і працаваць над ім, над яго раскрыццём. "Вы працуеце над сваім талентам, робіце яго падобным да зоркі, Зоркі Венеры над нашай Беларуссю. Важна зразумець, што сёння вы знаходзіцеся на вяршыні славы, а далейшыя поспехі будуць залежаць таксама ад штодзённай працы", — падкрэсліў ён у сваім звароце да прысутных юнакоў і дзяўчат.

Па словах міністра культуры, вельмі важна памятаць пра тое, што ўсе мы разам працуем для беларускай культуры — культуры, якая зрабіла важкі ўнёсак у скарбонку сусветнай спадчыны. Таму сёння ад творчай таленавітай моладзі будзе залежаць далейшае развіццё айчыннага мастацтва. Павел Латушка выказаў падзяку моладзі за зробленае яе лепшымі прадстаўнікамі для нашай краіны, найперш — у творчым плане, а таксама тым людзям, якія працавалі з імі, перадусім — бацькам і настаўнікамі.

Акрамя таго, у рамках сустрэчы міністр культуры Павел Латушка і старшыня Савета спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі Ніна Мазай уручылі пасведчанні, нагрудныя знакі лаўрэатаў спецфонду ды падарункі.

Кастусь АНТАНОВІЧ

На здымку: удзельнікі сустрэчы.

Фота Юрыя ІВАНОВА

Тыдзень медыяфоруму

Цягам чатырох дзён — з 28 па 31 мая — у нашай краіне праходзіў VII Беларускі міжнародны медыяфорум. У сваім прывітальным слове на адрас яго ўдзельнікаў Кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што гэтая падзея заваявала аўтарытэт як дыялогавая пляцоўка для абмеркавання актуальных пытанняў геапалітыкі, грамадскага жыцця, развіцця сродкаў масавай інфармацыі.

Форум сабраў больш за сто ўдзельнікаў з шаснаццаці краін СНД, Прыбалтыкі, Кубы, Кітая, Індыі, Венесуэлы. Пленарнае пасяджэнне сабрала амаль 500 дэлегатаў.

Пад час сустрэч і дыскусій выпрацоўваліся падыходы да асветлення падзей у сродках масавай інфармацыі як у Еўразійскай, так і ў сусветнай прасторы наогул. На пленарным пасяджэнні кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта краіны Уладзімір Макей адзначыў перспектывнасць працэсаў аб'яднання ў міждзяржаўнай прасторы. "Будуючы нашу будучыню, мы не павінны забывацца, што было ў нас раней, якая ў нас гісторыя. А гісторыя ў нас — агульная", — сказаў Уладзімір Макей пра еўрапейскую інтэграцыю.

Пад час пасяджэння Савета кіраўнікоў дзяржаўных інфармацыйных агенцтваў СНД, якое адбылося ў панядзелак, генеральны дырэктар ІТАР-ТАСС Віталій Ігнаценка адзначыў, што інфармагенцтвы Садружнасці зацікаўлены быць аднымі з найчасцейшых у свеце, каб не страціць пазіцыі лідараў. Разам з тым, міністр інфармацыі Рэспублікі Беларусь Алег Праляскоўскі адзначыў высокі ўзровень супрацоўніцтва між дзяржаўнымі інфармагенцтвамі СНД.

На асаблівую ролю СМІ ў асветленні гуманітарнага і культурнага складніка жыцця грамадства звярнуў увагу выканаўчы дырэктар Міждзяржаўнага фонду гумані-

тарнага супрацоўніцтва дзяржаў — удзельніц СНД, Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Армэн Смбацян. А дзяржасакратар Саюзнай дзяржавы Рыгор Рагота сказаў: "Вельмі важна і знакава, калі разам збіраюцца людзі, аб'яднаныя адной прафесіяй, ідэяй, каб абмеркаваць, зразумець, асэнсаваць працэсы, што адбываюцца ў свеце".

Для будучых прафесіяналаў у сферы СМІ значным досведкам стаў удзел у працы Летняй школы журналістыкі ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце. А госці форуму з замежжа змаглі пазнаёміцца з пракаветнай калыскай беларускай дзяржаўнасці — Палацкам, які літаральна днямі адзначыў 1150 гадоў з часу першай згадкі ў летапісах. Таксама госці медыяфоруму наведвалі кулалаўскую Вязынку і сталічны Літаратурна-мемарыяльны музей Якуба Коласа.

У выніковай рэзалюцыі медыяфоруму, у прыватнасці, адзначаецца імклівы рост інфармацыйных абменаў як адной з асноўнавызначальных характарыстык сучаснасці. Упярэць з развіццём фінансавых рынкаў і глабальных інфраструктур камунікацыйных тэхналогій і тэхналогій масавай інфармацыі робяць свет больш узаемазалежным і дынамічным.

На здымку: пад час пленарнага пасяджэння.

Каралеўская перамога!

Днямі з Бруселя прыйшла добрая вестка: наш Арцём Шышкоў стаў лаўрэатам Міжнароднага конкурсу імя каралевы Елізаветы ў Бельгіі.

Гэты конкурс — папраўдзе асаблівы. Ён зусім не выпадкова лічыцца "каралеўскім", застаючыся самым буйным і надзвычай прэстыжным. Доўжыцца ён — практычна месяц, а тураў у ім — аж чатыры.

Сёлетні конкурс быў юбілейным, прайшоўшы ажно ў 75-ы раз. Ён сабраў 78 скрыпачоў, з якіх да апошняга тура да-

йшлі 12. Лаўрэатамі ж сталі толькі шасцёра. Таму і адчуваем такі гонар, што сярод пераможцаў — наш скрыпач, выпускнік Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі і магістратуры пры ёй па класе прафесара Эдуарда Кучынскага, які працягвае навучанне ў Вене, у аспірантуры.

Дадамо, што і скрыпка ў Арцёма — беларуская. Зробленая італьянцам Андрэа Іварнеры ў XVII стагоддзі, яна была набыта нашай краінай на спонсарскія сродкі і перададзена Міністэрствам культуры Рэспублікі Беларусь у Акадэмію музыкі.

Н.Б.

Песні, опера, балет

На тры дні Маладзечна стане сапраўднай Меккай беларускай песеннасці: 8 — 10 чэрвеня тут пройдзе XII Нацыянальны фестываль беларускай песні і паэзіі.

У яго праграме — як традыцыйныя складнікі, нахштальт конкурсу маладых выканаўцаў, шматлікіх паэтычных сустрэч і выступленняў юных выканаўцаў, так і новыя цікавыя прэзентацыі. Дый распачнецца свята яшчэ напярэдадні, калі на сцэну канцэртнай залы тамтэйшага Палаца культуры выйдзе сімфанічны аркестр Маладзечанскага дзяржаўнага музычнага каледжа імя М.К. Агінскага. Повазь нацыянальнай класікі працягнецца і ў іншых праграмах, трыумфальна паўстаўшы ў канцэрте "Хіт-класіка беларускай музыкі", які правядуць шматлікія камерныя склады Нацыянальнага акадэмічнага канцэртнага аркестра Беларусі.

Сам жа славуці калектыву на чале з народным артыстам краіны, прафесарам Міхаілам Фінбергем па праве стане "эпіцэнтрам" песенных падзей. З аркестрам

выступяць канкурсанты, прайшоўшы выпрабаванне не толькі на вакальныя даныя, але і на пачуццё музычнага партнёрства. Аркестр запаліць і "Дзве яркія зоркі" — менавіта так названы гала-канцэрт адкрыцця фестывалю, прысвечаны 130-годдзю Янкі Купалы і Якуба Коласа. Правядзе ён і канцэрт песні ды джазавай музыкі. А вось закрыццём стане гала-канцэрт "Залатая калекцыя беларускай песні", падрыхтаваны Маладзёжным тэатрам эстрады. Гэты праект, распачаты па ініцыятыве і пры падтрымцы Міністэрства культуры Беларусі, ужо неаднойчы выходзіў на самыя прэстыжныя сцэны рэспублікі.

Адметнасцю стане і рок-опера "Курган" Ігара Лучанка паводле кулалаўскай паэмы "Гусліяр", адноўленая Андрэем Скарынкіным, які сабраў на гэты творчы праект каманду музыкантаў і неаднойчы дэманстравуў яго ў розных гарадах. Працягам "операў" стане "балет" — канцэрт Дзяржаўнага ансамбля танца Беларусі.

Прыстанкамі песні і паэзіі будуць у дні фестывалю і кулалаўскія мясціны — філіялы Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы, — вёскі Вязынка і Яхімоўшчына.

3 нагоды 100-годдзя з дня нараджэння народнага паэта нашай краіны Максіма Танка Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь абвясціла правядзенне конкурсу эскізных праектаў помніка-бюста класіку ў Мядзеле. Друкуем Палажэнне, што рэгламентуе парадак арганізацыі і правядзення творчага спаборніцтва.

ЗАЦВЕРДЖАНА
Загад
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь
16 мая 2012 г.

ПАЛАЖЭННЕ аб парадку арганізацыі і правядзення конкурсу эскізных праектаў помніка-бюста Максіму Танку ў г. Мядзеле

1. Мэтай конкурсу эскізных праектаў помніка-бюста Максіму Танку ў г. Мядзеле (далей — конкурс) з’яўляецца пошук найбольш выразнага вобраза класіка беларускай літаратуры, Героя Сацыялістычнай Працы, народнага паэта Беларусі Максіма Танка (Яўгена Іванавіча Скурко).

2. Арганізатарамі конкурсу з’яўляюцца Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь і ўстанова адукацыі “Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў”.

3. Удзельнікамі конкурсу могуць быць скульптары, якія маюць адпаведную прафесійную адукацыю.

4. Кампазіцыйнае і пластычнае выкананне помніка павінна быць вытрымана ў найлепшых традыцыйных класічнага і нацыянальнага манументальнага мастацтва.

5. Конкурсныя матэрыялы павінны быць прадстаўлены на цвёрдым планшэце памерам 1,0 x 1,0 м, мець сцістую тлумачальную запіску з абгрунтаваннем прапануемага праекта, візуалізацыю архітэктурна-пластычнага рашэння помніка і мадэль помніка ў маштабе.

6. У мэтах захавання ананімнасці аўтараў конкурсныя матэрыялы прадстаўляюцца пад чатырохзначным нумарам, які ўказваецца на ўсіх матэрыялах у левым верхнім вуглу, а таксама на аўтарскім канверце.

У запячатаны канверт укладваюцца інфармацыйны ліст, які змяшчае прозвішча, асабістае імя, імя па бацьку, а таксама адрас і кантактны тэлефон удзельніка альбо калектыву ўдзельнікаў конкурсу.

Пры парушэнні ўмоў конкурсу, правілаў афармлення і прадстаўлення конкурсных матэрыялаў праект адхіляецца ад разгляду.

7. Для прыняцця ўдзелу ў конкурсе ў тэрмін па 22 чэрвеня 2012 г. уключна падзеяцца заяўка па форме згодна з дадаткам да сапраўднага Палажэння на адрас: г. Мінск, пр. Пераможцаў, 11, каб. 316; кантактны тэлефон: + 375 17 203 91 31.

Конкурсныя матэрыялы павінны быць прадстаўлены аўтарамі 22 чэрвеня 2012 г. не пазней за 17.00 гадзін па адрасе: г. Мінск, пр. Незалежнасці, 81, галерэя Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў.

8. Конкурсныя матэрыялы разглядаюцца журы на закрытым пасяджэнні не пазней за 29 чэрвеня 2012 г. Склад журы зацвярджаецца загадам Міністэрства культуры.

9. Рашэнне прымаецца ў прысутнасці не менш паловы склада журы адкрытым галасаваннем простага большасцю галасоў прысутных. Пры роўнай колькасці галасоў “за” і “супраць” галас старшыні журы з’яўляецца вырашальным. Рашэнне журы афармляецца пратаколам, што падпісваецца ўсімі членамі журы, якія прынялі ўдзел у галасаванні.

Аўтарскія канверты распячываюцца пасля вынясення рашэння журы па выніках конкурсу, што даводзіцца да ўсіх яго ўдзельнікаў шляхам адпраўкі пісьмовага адказу па пошце.

10. Пасля заканчэння работы журы конкурсныя матэрыялы вяртаюцца аўтарам.

11. Пераможца конкурсу атрымлівае права на стварэнне помніка-бюста.

Узор заяўкі на ўдзел у конкурсе можна будзе знайсці на сайце Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь: www.kultura.gov.by.

Ліда: перспектывы замка

26 мая ў Лідзе пад старшынствам міністра культуры Рэспублікі Беларусь Паўла Латушкі праходзіла нарада па пытаннях рэстаўрацыі мясцовага замка і яго прыстававання пад музейны комплекс. Як вядома, Лідскі замак уключаны ў Дзяржаўныя праграмы “Замкі Беларусі” і “Культура Беларусі”.

Нарада адбылася, так бы мовіць, “у палявых умовах”: проста ў замкавым двары. Такім чынам увесь комплекс будаўнічых праблем быў навідавоку. Так, напрыклад, існуе патрэба выпраўлення браку пры вымураўцы байніц, што меў месца яшчэ ў 1980 — 1990 гадах. Міністр адзначыў, што Лідскі замак на сённяшні дзень — трэці па значнасці пасля Міра і Нясвіжа аб’ект у сваім шэрагу. Краіна чакае, калі ён нарэшце стане паўнаватасным музейным і турыстычным комплексам.

Ішла гаворка пра канкрэтную суму грошай, патрэбную на першачарговя работы і на перспектывы. Абмяркоўвалася магчымасць далучэння розных суб’ектаў гаспадарання да фінансавання адбудовы замка. Як падкрэсліў Павел Латушка, рэстаўрацый-

ная работы павінны быць выкананы ў заплававаны тэрміны і з высокай якасцю.

Міністр звярнуў увагу на тое, што будаўнічая пляцоўка займае надта шмат месца. Калі будаўнікоў крыху “ўшчыльніць”, дык на вывазенай тэрыторыі ўжо сёння можна шырэй разгарнуць тыя мерапрыемствы і імпрэзы, які сёння адбываюцца, лічы, на пятаку ля брамы, — такім чынам з’явіцца магчымасць павялічыць прыбытковасць замка як турыстычнага аб’екта. Увогуле, замкавы двор — гэта першае, што мусіць быць даведзена да ладу. Наступны этап — вежы.

У дзень нарады ў замку было шмат наведвальнікаў, у асноўным — школьнікі. Наведвальнікі ахвотна фатаграфаваліся побач з “рыцарамі” — супрацоўнікамі музея ў сярэднявечных строях. Ахвотныя маглі пастраліць у мішэнь з лука, патрымаць у руках рэканструяваныя мячы або паўдзельнічаць у майстар-класе па старажытных танцах.

Па заканчэнні нарады міністр аглядзеў музейную экспазіцыю, разгорнутую ў адрэстаўраванай вежы. Яна распавядае пра замак у кантэксце гісторыі беларускага Сярэднявечча. У пакоях вежы праводзіцца тэатралізаваныя імпрэзы — рэканструкцыі гістарычных падзей, вельмі прывабныя для мясцовых жыхароў ды турыстаў, у тым ліку і замежных гасцей.

П.В.

Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь выказвае шчырыя спачуванні Паслу на асаблівых даручэннях Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь, старшыні Нацыянальнай камісіі Беларусі па справах ЮНЕСКА Шчаснаму Уладзіміру Рыгоравічу ў сувязі з напатакшым яго горадам — смерцю бацькі.

Рэдакцыя газеты “Культура” рэдакцыйна-выдавецкай установы “Культура і мастацтва” выказвае глыбокія і шчырыя спачуванні загадчыку Музея Уладзіміра Мулявіна Беларускай дзяржаўнай філармоніі Пенкінай Святлане Аляксандраўне ў сувязі са смерцю бацькі Аляксандра Паўлавіча.

Не памылімся, калі скажам, што сёлета акцыя “Ноч музеяў” увайшла ў культурнае жыццё краіны як доўгачаканая падзея. Вялізны чэргі на ўваходзе ў цэнтральныя, і не толькі, музеі сталічы, святочнае ўзбуджэнне гараджан, што шпацыравалі па праспектах ды вуліцах у пошуках новых арт-уражанняў, парад ідэй і прапаноў ад саміх музейных устаноў... Усё гэта сведчыць: Ноч музеяў сталася часам магчымасцей, якога, напэўна, не хапала як публіцы, так, уласна, і самім музеям. Паразважаць, што ж дазвяляе нам убачыць Ноч музеяў у самых розных вымярэннях, і прапанаваў “К” дырэктарам некаторых вядучых музейных устаноў рэспублікі, запрасіўшы іх на тэматычны “круглы стол”. Ноч музеяў — як культуралагічны феномен і, у той жа час, як комплекс праблем, бо ні для каго не сакрэт, што жаданне здзіўляць і здзіўляцца не вызваляе ад вырашэння шэрагу цалкам канкрэтных арганізацыйных, і ў першую чаргу — канцэптуальных задач. Удзел у гутарцы прынялі дырэктар Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, старшыня Савета дырэктараў рэспубліканскіх музеяў Сяргей АЗАРОНАК, дырэктар Мемарыяльнага музея-майстэрні З.І. Азгура АКСАНА БАГДАНОВА, дырэктар Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы Алена ЛЯШКОВІЧ, загадчык аддзела навукова-асветніцкай работы Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь Ірына СКВАРЦОВА, дырэктар музея Гомельскага палацава-паркавага ансамбля АКСАНА ТОРАПАВА, дырэктар Музея сучаснага выяўленчага мастацтва Наталля ШАРАНГОВІЧ, рэдактары аддзелаў газеты “Культура” Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ, Пётр ВАСІЛЕЎСКІ і Ілья СВІРЫН.

А раніцай музеі “прачнуліся”: “гузакі” і досвед адной акцыі

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ: — Сёлета акцыя “Ноч музеяў” ладзіцца ў Беларусі ўжо сёмы год. Тэрмін, здаецца, — невядлікі, але, у той жа час, значны, і, адштурхоўваючыся ад гэтуга досведу, мне хацелася б прапанаваць паразважаць над тым, якую форму займела ў нас еўрапейская акцыя і якія рэчы — тэндэнцыі, праблемы, сімптэмы — яна дазваляе нам убачыць. Ці падрыхтавана наша публіка да падобных мерапрыемстваў? Як з ёй належыць працаваць? Ці гатовы музеі прапанаваць наведнікам такі сцэнарыій дзеянняў, каб напрыканцы мерапрыемства задавальненне атрымалі і першыя, і другія? Урэшце, з якімі здабыткамі, паказчыкамі, тэндэнцыямі мы падышлі сёлета да падзеі? І якія вынікі маем?

Сяргей АЗАРОНАК: — Ёсць усе падставы канстатаваць, што на Беларусі гэтая акцыя год ад года развіваецца. Папершае, павялічваецца колькасць музеяў, якія прымаюць у ёй удзел, а па-другое, музейныя калектывы прагануоць публіцы ўсё больш цікавыя і разнастайныя мерапрыемствы, расце і ўзровень іх падрыхтоўкі. Так, некаторыя музеі абмяжоўваюцца традыцыйным адкрыццём выставак альбо паказам рарытэтаў са сваіх фондаў, але большасць рыхтуе цэлую праграму. Варта адзначыць і яшчэ адзін аспект. Калі раней музейныя калектывы ладзілі гэтую імпрэзу сваімі сіламі, цяпер яны ўсё больш актыўна супрацоўнічаюць з тэатрамі, іншымі творчымі арганізацыямі. І ў выніку атрымліваецца эфект сінергіі — узаемага ўзмацнення.

І гэтая тэндэнцыя павінна развівацца. На маю думку, роля органаў мясцовай улады ў падрыхтоўцы Ночы музеяў мае стаць больш актыўнай. Мяркуюць самі: музеі ладзяць зусім не сваё “вузакпрофільнае” мерапрыемства — яны рыхтуюць імпрэзу, якая стрыяе вырашэнню сацыяльных задач і робіць неацэнны ўнёсак у фарміраванне іміджа тых гарадоў, дзе яна адбываецца, раскрыццё іх турыстычнага патэнцыялу. І таму яе падрыхтоўка не павінна быць выключна справай музейных калектываў. Перакананы, што гэтае мерапрыемства мае стаць сумесным для музеяў і раённых аддзелаў культуры. Няхай бы яны таксама прынялі ў яго арганізацыі чынны ўдзел — са сваімі творчымі калектывамі, здатнымі разнастайць музейныя мерапрыемствы, урэшце — са сваімі бюджэтам.

Алена ЛЯШКОВІЧ: — Гэтыя схемы ўжо дзейнічаюць. Ва ўсялякім выпадку, менавіта такім чынам Ноч музеяў прайшла сёлета ў нас. Упершыню быў задзейнічаны парк імя Янкі Купалы, які атачае наш музей. Прычын тут некалькі: і месца — вельмі маляўнічае, і плошчы ў нас невялікія. А калі ўлічыць, што ў музеі ідзе рамонт, і добрая палова экспазіцыі цяпер закрыта, стане зразумела: экспазіцыйныя залы ўсіх ахвотных змясціць не здолеюць.

І музеі Янкі Купалы, і парк яго імя, як вядома, знаходзяцца на тэрыторыі Цэнтральнага раёна Мінска. Мы загадзя звярнуліся ў аддзел культуры з прапановай зрабіць дадзенае мерапрыемства сумесным. Згода была атрымана без ваганняў, і гэтае супрацоўніцтва не абмяжоўвалася толькі ўдзелам аматарскіх калектываў раёна ў праграме Ночы музеяў — яно ў момант зняло мноства пытанняў: да прыкладу, арганізацыі аховы парадку, арэнды гукаўзмацняльнай апаратуры, патрэбнай для адкрытых пляцовак... Адным словам — музеям самім трэба больш ініцыяваць сумесныя праекты, у тым ліку і правядзенне такіх акцый, як Ноч музеяў.

Аксана БАГДАНОВА: — Наша супрацоўніцтва з аддзелам культуры “роднай” адміністрацыі Партызанскага раёна Мінска стала ўжо завяздзёнкай. Яшчэ тры гады таму мы прапанавалі яго кіраўніцтву “пажыццёва” ўключыць Ноч музеяў у гадавы план раённых мерапрыемстваў. Згода была атрымана, і сёння нам нават не даводзіцца нагадваць пра гэтую імпрэзу. А падтрымка сапраўды вельмі істотная — у плане фінансаў, абсталявання арганізацыйных клопатаў... Сёлета што б мы ні папрасілі, нам ні ў чым не адмовілі! Праектар з экранам? Калі ласка! Забеспячэнне парадку і біяпрыбяральна? Няма праблем...

Сяргей АЗАРОНАК: — Зразумейце, я зусім не хацеў бы драматызаваць сітуацыю. Восі і наш досвед супрацоўніцтва з адміністрацыяй Цэнтральнага раёна складаецца належным чынам. І калі б мы сёлета звярнуліся па яго падтрымку, упэўнены, што таксама я атрымаў б. Але я меў на ўвазе крышачку іншае. Не толькі сам музей мусіць выступаць ініцыятарам і каталізатарам разнастайных акцый у гэтую ноч. Пра гэта павінен дбаць і кіраўнік мясцовага органа ўлады, і, вядома ж, аддзел культуры, і аддзел ідэалогіі, таму што Ноч музеяў — мерапрыемства не толькі культурнае, але і выхаваўчае, ідэалагічнае. А такі падыход, на вялікі жаль, пакуль не назіраецца.

Пётр ВАСІЛЕЎСКІ: — Але там, дзе планаванне, можа ўзнікнуць іншы момант. З аднаго боку, кепска, калі кожны сам па сабе, з іншага ж — можна “дакардынавацца” да поўнага знішчэння творчай свабоды ў час акцыі...

Ірына СКВАРЦОВА: — Гэта праўда. Празмерная каардынацыя і сапраўды можа стацца небяспечнай, таму паўстае пытанне пра яе разумныя межы. Магу сказаць шчыра: мне было прасцей звяртацца па фінансавую падтрымку ў разнастайныя камерцыйныя арганізацыі, чым прасіць грошы ў горада. Бо атрымаўшы бюджэтныя сродкі, ты пачуваеш сябе скаваным у сваёй самарэалізацыі і мусіш рабіць стравяздачу літаральна за кожны крок. А я хачу — тварыць! А Ноч музеяў — гэта менавіта творчая акцыя, а крэатыў не можа мець жорсткай рэгламентацыі.

Аксана БАГДАНОВА: — Не пагаджуся. Супрацоўнікі аддзела культуры адміністрацыі Партызанскага раёна працавалі пад час Ночы музеяў поруч з намі — ад пачатку акцыі і да ранку. І гэта вельмі важна, бо ў такім выпадку чалавек, які адказвае за сферу культуры на тэрыторыі раёна, разумее, на што выдаткоўваюцца бюджэтныя сродкі і чым канкрэтна ён дапамагае музею.

Наталля ШАРАНГОВІЧ: — Дапамога ад муніцыпальных улад і сапраўды навідавоку. Прыкладам, тое ж забес-

пачэнне парадку. Справіцца з такім наплывам наведвальнікаў, які назіраўся сёлета, нашым білецеёрам і кантрапёрам без дапамогі міліцыі аказалася б няпроста.

Ірына СКВАРЦОВА: — З гэтым цяжка не пагадзіцца. А вось што да аматарскіх калектываў, якія маглі б прапанаваць нам калегі з аддзела культуры...

Па шчырасці, я не пераканана, што яны здатныя патрапіць у канцэптуальны фармат нашых акцый.

Наталля ШАРАНГОВІЧ: — Мы вучымся на сваіх памылках і на чыёмсьці добрым досведзе. Менавіта апошнім мне хацелася б падзяліцца. У сёлета Ноч музеяў давялося пачынаць у Санкт-Пецярбургу, дзе ў рамках Дзён культуры Рэспублікі Беларусь мы адкрывалі выстаўку Уладзіміра Цэклера. Яна, між іншым, увайшла ў агульную праграму Ночы музеяў, і за адну гэтую ноч яе наведала больш за тысячу чалавек! Але гаворка не пра тое. У мяне хапіла часу, каб паглядзець, як праходзіць Ноч музеяў у Санкт-Пецярбургу.

І вось — першае назіранне. Горад за свае сродкі друкуе... не, нават не буклет, а тоўсценную кніжачку, дзе прадстаўлены кожны музей і падрыхтаваная ім на Ноч музеяў праграма, распісаная па гадзінах. Кніжачка распаўсюджваецца бясплатна ва ўсіх установах — удзельніцах акцыі, бібліятэках, арт-цэнтрах — паўсоль, дзе ёсць людзі, якія цікавяцца культурай. У выніку патэнцыйны наведвальнік мае ўяўленне адносна праграмы і можа выбраць тыя імпрэзы, якія яму дастадобны.

Вядома, у той кніжцы ёсць і карта, дзе пазначаны музеі.

Сяргей АЗАРОНАК: — У Браціславе я бачыў адмысловыя рэкламныя тумбы, прысвечаныя выключна гарадскім музеям. Запытаўся ў калег, у колькі грошай ім абыходзіцца такая рэклама. Аказалася, усе выдаткі бяраць на сябе горад. Чаму б і ў Мінску не правесці такую рэкламную кампанію напярэдадні Ночы музеяў?

Аксана ТОРАПАВА: — На Гомельшчыне рэкламна-інфармацыйная кампанія сёлета акцыі была цэнтралізаванай, маштабнай і прадуманай да драбніц. Яна ўключала і агульныя афішы, і цудоўны буклет, і расцяжкі ва ўсіх гарадах, дзе праходзіла Ноч музеяў, і прэс-канферэнцыі, і анонсы ў СМІ. Для нас гэта стала вялікай дапамогай. Тым больш, усе выдаткі ўзялі на сябе ўлады.

(Працяг на стар.4 —.)

(Заканчэне. Пачатак на стар. 3.)
Сяргей АЗАРОНАК: — Без сумневу, музейным работнікам вобласці вельмі пашчасліла з начальнікам упраўлення культуры Алегам Рыхковым. Ён, колішні дырэктар Палацава-паркавага ансамбля, разумее важнасць акцыі. Хочацца, каб яго пазіцыя стала прыкладам.

Аксана ТОРАПАВА: — У нашай Гомельскай вобласці ў акцыі ўпершыню прынялі ўдзел усе музеі, падпарадкаваныя ўпраўленню культуры. І каардынацыя адбывалася з самага пачатку.

Пётр ВАСІЛЕЎСкі: — Колькасны рост выклікае, па шчырасці, змяшаныя пачуцці. Так, з аднаго боку, мы канстатуем станоўчую дынаміку: летась у Ночы музеяў паўдзельнічала каля 60 музеяў, сёлета — ужо больш за сто. Але тут жа паўстае пытанне: а ці варта ўсім музейам імкнуцца да ўдзелу ў гэтай акцыі? Ці ўсе яны да яе дапасоўваюцца? Возьмем, да прыкладу, той жа Дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Там вельмі сур'ёзная экстазіцыя, а некаторыя яе раздзелы — асабліва тыя, дзе распавядаецца пра зверствы акупантаў, — і ўвогуле выклікаюць мурашкі па скуры. А агульны настрой Ночы музеяў, хто б што ні казаў, — пазітыўны, забаўляльны, крышачку нават легкадумны... Як гэта можна спалучыць?

Сяргей АЗАРОНАК: — Насамрэч, варыянтаў тут — больш чым дастаткова. Прыкладам, летась мы пачалі з таго, што ўсе тры ведамасныя аркестры беларускіх славых структур далі плац-парад. Потым былі выступленні ансамбляў песні і танца, каша з палявой кухні, магчымасць пастрэляць з электроннага пісталета ды іншыя інтэрактыўныя элементы... Вядома, мы не акцэнтавалі ўвагу на тых рэчах, пра якія вы казалі. Але тэма вайны і служэння Айчыне мае мноства вымярэнняў.

Сёлета свята атрымалася больш сціплым: з той прычыны, што зусім нядаўна мы правялі Кангрэс знішчаных нацыстамі гарадоў і вёсак. Гэта было складанае міжнароднае мерапрыемства, удзел у якім прынялі прадстаўнікі дзевяці краін Еўропы, агулам — 150 дэлегатаў. А рыхтаваць дзве падзеі адначасова — цяжка нават фізічна.

Ірына СКВАРЦОВА: — Мяне як музейнага работніка вельмі радуе тое, што ўсё больш калег бярэ ўдзел у дадзенай акцыі. Бо гэта наша свята, дзе мы маем унікальныя магчымасці для самавыяўлення. Я пераканана толькі ў адным: удзел у Ночы музеяў павінен быць раэжымем добраахвотным.

Наталля ШАРАНГОВІЧ: — А вось якасны прадукт і сапраўды запатрабаваны, у любой колькасці. У Мінску мы даўно мелі магчымасць пераканана, што публіка Ночы музеяў зазвычай вельмі мабільная: наведваючы адно месца, людзі нярэдка рушаць у іншае...

Ірына СКВАРЦОВА: — І таму вельмі прывабнай выглядае ідэя адзінага музейнага абанемента. Урэшце, чаму б не размясціць у музеях нейкія стэнды, дзякуючы якім публіка магла б даведацца пра тое, што адбываецца ў іншых месцах? А каб было прасцей перасоўвацца, у Харкаве ўжо трэці год па горадзе паміж музеймі курсіруюць адмысловыя аўтобускі.

Сяргей АЗАРОНАК: — Падаецца, такі "спецтранспарт" нам таксама не зашкодзіў бы. Балазе ўсе музеі Мінска размешчаны кампактна.

Наталля ШАРАНГОВІЧ: — У Санкт-Пецярбург у Ночы музеяў таксама наладжаны рух транспарту па адмысловых маршрутах. Большасць удзельнікаў акцыі працуюць сапраўды цэлою ноч: да шостага гадзіны раніцы.

Сяргей АЗАРОНАК: — Сёлета ў нас узнікла досыць прыкрасная сітуацыя. Ноч музеяў мы запланавалі не на пятніцу, як амаль усе мінскія калегі, а на суботу. У той самы дзень яна прайшла і ў большасці музеяў свету. Вядома, праблемы тут ніякай няма — гэтае свята і не павінна мець выразных часавых рамак. Але праблема узнікла пасля таго, як вечарам у пятніцу да нас раптам сцэльнай плынным пайшла публіка. Як выявілася, вінаватымі былі некаторыя СМІ, якія наблыталі з анонсам. Але перакананы

ў тым, што калі б рэкламныя тумбы ды стэнды з'явіліся на нашых вуліцах, непараўменна не ўзнікала б. І нам не давялося б цэлы вечар выбачацца перад наведвальнікамі.

Наталля ШАРАНГОВІЧ: — Ізноў жа, у Пецярбург у Ночы музеяў заўсёды мае пэўную тэматыку. Зразумела, што яна не мусіць аказацца аб'ектамі, якія скоўваюць фантазію, але проста агульным рэчышчам. Прыкладам, сёлета тэма гучала як "Гарадскія таямніцы".

Ірына СКВАРЦОВА: — Гэта адпавядае агульнаеўрапейскай традыцыі. Хаця зазвычай музейам пакадаюць свабоду выбару.

Наталля ШАРАНГОВІЧ: — Сёлета наш музей упершыню сутыкнуўся з праблемай чэргаў. Плошчы ў нас самі ведаеце, — вельмі сціплыя, а ахвотных трапіць да нас у Ночы музеяў сабралася столькі, што... Пабачыўшы гэты натоўп, супрацоўнікі былі, па шчырасці, проста агаломшаны.

Ірына СКВАРЦОВА: — Папярэдні продаж у нас ужо практыкуецца, і сёлета ён пачаўся 7 мая. Тыя, хто купіў гэтыя білеты, мелі права першачаргова ўваходу ў музей. Для іх была сфарміравана асобная чарга — натуральна, куды карацейшая, чым агульная. Але ж і колькасць такіх білетаў была абмежавана: усяго 1500, і яшчэ прыкладна столькі ж было раздзедана валанцёрскіх квіткаў, запрашалынкаў і г. д. Такі лік узяты зусім не са столі: наш музей дазваляе запусціць цягам паловы гадзіны ўсяго тры тысячы чалавек. Натуральна, многім гэтых білетаў не хапіла, і з гэтай нагоды было нямаля крыўдаў: маўляў, вам што, шкада надрукаваць яшчэ адну партыю? Даводзілася тлумачыць людзям, што тыя абмежаванні робяцца менавіта дзеля іх бяспекі.

Аксана ТОРАПАВА: — У нас трохі іншая сітуацыя: музей аточаны паркам, цэнтральную частку якога мы выкарыстоўваем пад час Ночы музеяў. Натура-

тую Ноч музеяў нам шалёна хацелася падняць планку і стварыць такі прадукт, дзе элементы самадзейнасці поўнаасцю адсутнічалі б.

Ірына СКВАРЦОВА: — Адбор і сапраўды павінен быць вельмі жорсткім, і часам мастацкі або музыканты, якім мы адмаўляем, моцна крыўдуецца. Але для нас вельмі важная высокая планка.

Сяргей АЗАРОНАК: — Такая каласальная праца, якую робяць музейныя работнікі ў Ночы музеяў, павінна быць належным чынам узнагароджана — і адуламі, і прэміямі. А сродкі на іх бяруцца менавіта з нашых прыбыткаў ад пазабуджэтай дзейнасці.

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ: — Варта нагадаць, што галоўнымі асаблівасцямі Ночы музеяў ад пачатку былі не толькі нязвычайны час працы, але таксама і бясплатны ўваход. І пэўная частка беларускай публікі скардзіцца на тое, што ў нас гэты прынцып вытрымліваецца вельмі рэдка...

А Р А Н І Ц А Й М У З Е І

" П Р А Ч Н У Л І С Я " :

За
"круглым
сталом "К":
пра розніцу
"Ночы музеяў"
і "Ночы ў музеі",
пра "бясплатна
ці за грошы" ды
адваротны
эфект чаргі

Наталля Шаранговіч.

Аксана Багданова.

Алена Лашкевіч.

Сяргей АЗАРОНАК: — Я вось таксама прыемна здзіўўся, калі праязджаў міма: чарга расцягнулася больш чым на 150 метраў!

Наталля ШАРАНГОВІЧ: — З аднаго боку, мы, вядома, былі вельмі рады: гэта сапраўднае перамога музея і супрацоўнікаў! З іншага жа, вядома, было шкада тых людзей, якія мусілі стаяць перад дзвярыма гадзіну-другую. І чакаць ім было сумна. Гэта тая праблема, што выявілася "вольпным шляхам", крыху для нас нечакана. І наступным разам яе трэба абавязкова вырашыць.

У тым жа Пецярбургі цікаваць да акцыі — таксама не абы-якая, прычым чэргі там з'яўляюцца не толькі каля цэнтральных музеяў. Але ля кожнай такой установы можна ўбачыць нейкую дзёно: скажам, імправізаваны канцэрт або паказ кіно. І чалавек, які стаіць у чарзе, не змушаны сумаваць.

Ірына СКВАРЦОВА: — Вось ўжо трэці год мы менавіта так і робім: у Ночы музеяў заўсёды працуе знешняя кропка, яна ад пачатку прадулмеджана канцэпцыяй імпрэзы. У 2005-м мы таксама былі шакараваны колькасцю ахвотнікаў наведваць Нацыянальны мастацкі музей. Цяпер гэты момант адрозніваецца ад партнёраў акцыі, выхадам акцёрска-перформераў, іншымі інтэрактыўнымі "разыначкамі". Прычым мы ўважліва сочым, каб усё гэта адпавядала тэматыцы самой Ночы музеяў. І публіка не стамляецца стаяць у чарзе, хаця для некаторых яна доўжыцца каля трох гадзін... Сёлета па білетах і запрашалыніках нас наведвала больш за 10 тысяч чалавек!

Ілья СВІРЫН: — Чэргі — гэта той фактар, які здатны не проста зменшыць эфект акцыі, але нават і спарадзіць вынік, адваротны чаканаму: аднойчы змарнаваўшы свой вечар, іншым разам чалавек можа проста не прыйсці. А ці з'яўляецца гэтае зло — чэргі — такім ужо непазбежным? Ці ёсць нейкія механізмы, каб ад яго пазбыцца? Скажам, папярэдні продаж білетаў на гэты час...

льна, гэта дазваляе наведвальнікам размеркавацца на вялікай тэрыторыі. Вось і сёлета арт-аб'екты былі раскіданы на досыць вялікай плошчы, і афіша акцыі ўключала ў сябе схему, што дазваляла лёгка іх знайсці. Трапляючы на тэрыторыю палацава-паркавага комплексу, наведвальнік адрозніваецца ад тэрыторыі, які змяшчаў праграму акцыі, і ў яго быў выбар, у які час зайсці ў музей, а ў які час паглядзець тое, што адбываецца на вуліцы. І ў гэты вечар наш музей наведала больш за 2 тысячы чалавек. Для нас гэта не рэкорд, але... Пагадзіцеся, лічба ўсё адно ўражвае!

Аксана БАГДАНОВА: — Летась Ночы музеяў нас нават спалохава. Тым больш, і яе тэматыка была афрыканская. Наш сціплы музей літаральна бралі штурмам, народ пералазіў цераз плот, паўсоль панавалі хаос... Паўнаватасна ўвасобіць у жыццё распрацаваную папярэднюю канцэпцыю аказалася надзвычай складана. І таму сёлета мы вырашылі пастрабаваць зусім іншы фармат. Мы знайшлі пэўную ідэю, вобраз, які першапачаткова меў арыентацыю на канкрэтнае кола гледачоў. У выніку атрымалася Ноч аргентынскага танга. Паводле сведчанняў відэаочкаў, арганізацыя была на чатыры парадкі вышэй, чым летась.

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ: — Тым не менш, і кошт білета на гэтую імпрэзу быў, бадай, рэкордны для айчыннага музея: 100 тысяч рублёў...

Аксана БАГДАНОВА: — Такія цэны тлумачацца тым, што каб падрыхтаваць якасную праграму, патрабуюцца сур'ёзныя фінансавыя сродкі. Тым больш, што ў падрыхтоўцы і рэалізацыі акцыі прымалі ўдзел 50 творчых аздзінак. Так, можна рабіць праекты, што называецца, па сяброўстве. Можна, урэшце, запрасіць тую ж самадзейнасць — яна ў ахвоту адпрацуе "за дзякуй". Але ў гэ-

тэтым прадумалі ўмовы, выканаўшы якія, наведвальнік мог трапіць у музей бясплатна. Штогод мы аб'яўляем гэты дрс-код. Яго выкананне не патрабуе ад чалавека ні высілкаў, ні фінансавых укладанняў — хіба крыху фантазіі. Такім чынам можна стаць не проста гледачым, а ўдзельнікам свята.

Пётр ВАСІЛЕЎСкі: — З аднаго боку, білеты за грошы не адпавядаюць міжнародным падыходам, з іншага — працаваць сабе на страту музейным установам таксама няма інтарэсу. Дык, можа, тут укараніць наступную схему: прапусціць бясплатна, але справакаць гледача на тое, каб ён аддаў грошы ўжо ўнутры — на сувеніры або рэпрадукцыі?..

Аксана ТОРАПАВА: — Запомніліся словы Уладзіміра Пракапцова, якія прагучалі на нарадзе дырэктараў музеяў. Ён казаў, што некаторыя ставяцца да музеяў па-стажывецку, як да ўстановы, якая ўсё ўсім павінна — у тым ліку і працаваць бясплатна. На жаль, пакуль у нас не сфарміравалася тая добрая тэндэнцыя, якая ёсць у некаторых краінах, калі просты грамадзянін лічыць за гонар нечым дапамагчы музею — у якасці спонсара або валанцёра. Гэта лічыцца правілам добрага тону.

Наталля ШАРАНГОВІЧ: — Згадваю такую сітуацыю, што здарылася колькі гадоў таму. Да нас завіталі некалькі малых людзей, запалгалі, колькі каштуе білеткі. Ём назвалі папраўдзе смешную цану, але... Адзін кажа другому: ды ну яго, пойдзем адсюль, лепш пляшку піва купіць... І вось, не так даўно мы бачылі цэрую чаргу людзей, якія гатовы плаціць грошы, і ніхто з гэтай нагоды не абуралася. Публіка разумее, што мы ўклапі свае крэатыўныя сілы, працу.

Ірына СКВАРЦОВА: — Але... Павялікім рахунку, гэта нашы з вамі праблемы. Тры гады таму мне пашчасліла ўдзельнічаць у вельмі сур'ёзным міжнародным абмеркаванні на тэму "Бясплатна ці за грошы". Калегі з заходніх краін адзначалі, што заяўляючы сябе ўдзельнікам міжнароднай акцыі, мы,

разам з тым, змяняем адзін з яе прынцыпаў — вольны ўваход. Так, мы можам гэта тлумачыць самымі рознымі фактарамі: маўляў, нам трэба з кімсьці разлічвацца. Ніхто не забараняе музейшчыкам зарабляць грошы, праводзіць свае акцыі, называючы іх, скажам, "Ноч у музеі". Але калі вы пазіцыянуецца сябе як удзельнікі гэтай вялізнай міжнароднай акцыі, будзьце ласкавыя захоўваць яе прынцыпы. Такое імператывнае сцвярдзенне мне давялося пачуць.

Ілья СВІРЫН: — Аднак уваход у Нацыянальны мастацкі музей сёлета таксама быў платны...

Ірына СКВАРЦОВА: — Мы імкнемся хаця б часткова адпавядаць міжнародным прынцыпам. Сёлета ўваходны білет каштаваў мінімальную суму — усяго 25 тысяч рублёў, прытым, што ў звычайны дзень ён каштуе 20. Адпаведна, мы не ставілі сабе за мэту асабліва зарабіць — хутэй, менавіта адсекчы тую "немузейную" публіку. Але пры-

гэтым прадумалі ўмовы, выканаўшы якія, наведвальнік мог трапіць у музей бясплатна. Штогод мы аб'яўляем гэты дрс-код. Яго выкананне не патрабуе ад чалавека ні высілкаў, ні фінансавых укладанняў — хіба крыху фантазіі. Такім чынам можна стаць не проста гледачым, а ўдзельнікам свята.

Пётр ВАСІЛЕЎСкі: — З аднаго боку, білеты за грошы не адпавядаюць міжнародным падыходам, з іншага — працаваць сабе на страту музейным установам таксама няма інтарэсу. Дык, можа, тут укараніць наступную схему: прапусціць бясплатна, але справакаць гледача на тое, каб ён аддаў грошы ўжо ўнутры — на сувеніры або рэпрадукцыі?..

Алена ЛАШКЕВІЧ: — Сёлета мы пастрабавалі нешта падобнае. Тая частка нашай праграмы, якая адбывалася ў парку, была абсалютна бясплатнай. Зрэшты, мы маем поўнае права сцвярджаць, што ўваход у музей таксама быў вольны, а білеты прадаваліся выключна на майстар-класы. Мяркуюцца самі дзяўчаты з доўгімі валасамі маглі сесці ў крэсла да стыліста і атрымаць сталецкую касу, удзельнікі майстар-класа па валяны — зрабіць сабе на памяць цікавы сувенір. Адпаведна, за 10 тысяч, якія каштаваў білет, наведвальнік мог атрымаць карысную паслугу ды яшчэ і нешта набыць на памяць.

Ілья СВІРЫН: — Падаецца, менавіта Ночы музеяў можа стаць узорам дзяржаўна-прыватнага супрацоўніцтва...

Ірына СКВАРЦОВА: — Так і ёсць. Сёння ў нас ёсць пастаянныя партнёры сярод камерцыйных арганізацый. Часам іх прадстаўнікі нават самі звяртаюцца: маўляў, ужо люты на двары, чаму ж вы нам не тэлефануеце?

Аксана ТОРАПАВА: — Нам заўсёды дапамагае апякунскі савет, створаны пры музеі. Вось і сёлета наш праект быў складаны: для яго рэалізацыі патра-

бавалася нямаля сучаснага абсталявання. І без падтрымкі бізнесу мы б наўрад ці яго "пацягнулі"...

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ: — Праект "Палацавы комплекс", які прадугледжвае своеасабліваю інтэрвенцыю сучаснага мастацтва ў прастору помніка спадчыны зусім іншай эпохі — шыкоўнага палаца і парку, — стаў ці не самай цікавай, з культуралагічнага пункта гледжання, імпрэзіі сёлетняй Ночы музеяў. І, адначасова, — самай нечаканай. Якая рэакцыя была ў вашых гледачоў?

Аксана ТОРАПАВА: — Розная. Запомнілася рэзюмэ аднаго з наведвальнікаў: ведаецца, я нічога не зразумеў, але мы з сям'ёй цягам ужо дзвюх гадзін абмяркоўваем гэтую выстаўку. Мы, уласна, і разлічвалі на такую рэакцыю: неадназначную, але актыўную, на культуралагічны шок. Ад пачатку ўсведамляючы, што сучаснае мастацтва — гэта не забава, а "выпрабаванне" для гледача. Але "выпрабаванне" — карыснае. Гэта той выпадак, калі немагчыма зрабіць нейкую адназначную выснову: добра гэта ці не, прыгожа або непрыгожа. Дыскусія — заканамерны вынік і нават складнік такіх твораў.

Ілья СВІРЫН: — У рамках сёлетняй Ночы музеяў як ніколі шырока было прадстаўлена менавіта сучаснае мастацтва: і ў Гомелі, і ў Мінску, і нават у Заслаўі... І гэта падаецца даволі дзіўным. Няўжо

Наталія ШАРАНГОВІЧ: — Я думаю, што музей мае права на свой пункт гледжання. Бо калі яго не будзе, калі мы пачнём імкнуцца дагадзіць усім, нам не ўдасца дагадзіць нікому. Атрымаецца нешта прэснае ды нікому не цікавае.

Аксана БАГДАНОВА: — Нашы акцыі заўсёды здымае фатограф. І потым па выказах твараў можна ацаніць, што ў нас атрымалася, а што — не. Звычайнай эмоцыі — пазітыўна. Амерыканцы, якія неяк завіталі да нас на Ноч музеяў, нават здзівіліся: столькі моладзі, алкаголь не прадаецца, а яны — шчаслівыя!

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ: — Хацелася б тут спытаць, наколькі атракцыён дарэчы ў сценах музея. Ці павінны мы надаваць увагу шоу ў абмен на прыязнасць гледачоў?

Аксана БАГДАНОВА: — Я не лічу нашу праграму нейкім атракцыёнам, бяздумным патураннем гледачу. Гэта было пагружэнне ў гэты матэрыял, гэны "культурны стой", а зусім не клубная вечарынка. Адсюль і новыя фарматы.

Аксана ТОРАПАВА: — Музеі заўсёды працавалі і будуць працаваць ва ўмовах змен. І самая простая, здавалася б, пытанні не губляюць актуальнасці ніколі. Што такое музей? Як зрабіць яго актуальным ды запатрабаваным? Музеі — гэта адначасова і фактары, і інд-

Ірына СКВАРЦОВА: — Для нас выстаўкі — гэта прыемныя будні. А ў Ноч музеяў хацелася б свята: чагосьці незвычайнага. Гэта той час, калі мы сапраўды можам тварыць. І не сказала б, што мы ідзем насустрач чаканням публікі. Мы робім тое, што ідзе "ад сэрца". Зразумейце, не толькі публіцы, але і самім музейшчыкам хочацца чагосьці большага, чым проста зрабіць экспазіцыю ды зладзіць яе вернісаж.

Аксана ТОРАПАВА: — Я пераканана, Ноч музеяў дапамагае нам выконваць сваю найважнейшую функцыю: ствараць культурнае асяроддзе і змяняць свет. І тут няма легкадумнасці.

Ірына СКВАРЦОВА: — Мы выяўляем той вобраз музея, які звыклі для нас, супрацоўнікаў, але, магчыма, здатны многіх здзівіць. У адрозненне ад многіх іншых, мы не ўстрымаем музей як месца застылае, кансерватыўнае. Для нас ён — жывы арганізм, які інтэнсіўна развіваецца і ў якім кожны здолее знайсці тое, што спрыяе яго ўнутранаму росту.

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ: — Але ж заходнія музеі ў гэтую ноч проста адкрываюць свае дзверы — без усякага шоу...

Аксана БАГДАНОВА: — Сапраўды, там ідуць звычайныя выстаўкі — толькі ўначы і задарма. Менавіта заходне-еўрапейцы і прыдумалі Ноч музеяў як такую. Але ў нашых краях яна набыла трохі іншае адценне...

Аксана ТОРАПАВА: — Думаю, у нас гэта не спрацавала б. Проста, ніхто не прыйшоў бы...

Ілья СВІРЫН: — Мой прыяцель, кампазітар Валерый Воранаў, нядаўна паказваў відэа з Ночы музеяў у адным швейцарскім гарадку, да якой ён спецыяльна напісаў музыку. Яна стала "саўндтрэкам" для ажыўлення размешчаных у залах карцін сіламі мясцовых самадзейных талентаў. Адным словам — усё як у нас, толькі публікі значна менш...

Увогуле, мне падаецца, што стаяць капіраванне замежных мадэляў (якое, вядома ж, не трэба блытаць з аналізам і ўкараненнем карыснага досведу) можа прынесці нам шкоду. Розныя варункі, розныя праблемы, розны культурны субстрат... І ўжо хаця б таму канцэпцыя Ночы музеяў не можа быць абсалютна ўніфікаванай ва ўсім свеце. Сакрэт наймавернага поспеху гэтай акцыі на Беларусі акурат і заключаецца ў тым, што яна добра ўпісана ў айчыны ландашфт, з усімі яго асаблівасцямі.

Наталія ШАРАНГОВІЧ: — Думаю, папулярнасць Ночы музеяў абумоўлена тым, што гэта свята, пазбаўленае дыдактыкі. Кожны з нас распавёў пра сваю Ноч музеяў, ва ўсіх яны былі вельмі розныя і ўсе ўтрымлівалі гэтую інтрыгу. А сучасны чалавек засумаваў па інтрызе. Усе іншыя свята — зразумелыя і прадказальныя, а Ноч музеяў прапанаваў нейкую

не будзе ў іншых установах культуры або забаўляльных установах.

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ: — А ці спрыяе Ноч музеяў іх папулярнасці?

Ірына СКВАРЦОВА: — Мы імкнёмся, каб так яно і было. Усе арт-проекты сёлетняй імпрэзы — а іх было 19, не лічачы нейкіх асобных персанажаў, — утваралі своеасаблівы маршрут, скіраваны на тое, каб прымусяць наведвальніка перасоўвацца па ўсёй прасторы музея з магчымаю ўбачыць яго экспазіцыю. Да таго ж, мы прыдумалі адмысловыя "фішкі": знайшлі цікавыя падзеі з жыцця мастакоў ды гісторыі прадстаўленых у нашым музеі твораў і напісалі іх на адмысловых аркушыках жоўтага колеру. Мяркуючы па рэакцыі наведвальнікаў, гэта спрацавала: людзі і сапраўды зірнулі інакш на тыя творы, якія былі ім ужо, мабыць, знаёмыя. І менавіта ў гэтым бачу галоўнае дасягненне ды сэнс удзельнічаць у Ночы музеяў.

Аксана БАГДАНОВА: — Хаця ўсе роўна мы робім памылкі, гэта непазбежна, бо гэта — новае. І патрэбна ставіцца па-філасофску да крытыкі.

Сяргей АЗАРОНАК: — Мяркую, на наступны год нам нават варта стварыць адмысловы аргкамітэт па правядзенні Ночы музеяў. Сабрацца з калегамі на нараду, запрасіць і прадстаўнікоў муніцыпалітэту, каб аператыўна ды своечасова вырашаць праблемныя пытанні.

"ГУЗАКІ" І ДОСВЕД АДНОЙ АКЦЫІ

Сяргей Азаронак.

масавы глядач гатовы да ўстрыняцця такога культурнага прадукту і прагне менавіта яго?

Наталія ШАРАНГОВІЧ: — Наўрад ці. Але адразу ўзнікае пытанне: як можна змяніць гэты стан рэчаў? Як займець таго гледача, пра якога і марыць музей? Праз нейкія лекцыі? Імі масавую публіку не завабіш. Сістэма адукацыі? А вось Ноч музеяў акурат і дае нам выдатную магчымасць "дастукацца" да гледача — у нязмушаным, гульнівым фармаце. І прыйсці да высновы, што мы часта трохі яго недаацэньваем. Перформансы, якія адбыліся сёлета ў нашым музеі, выклікалі ў многіх пытанні, але не спараджалі адарвання, бо для гледачоў гэта была нейкая "дзіковінка", да якой яны паставіліся з цікавасцю.

Ірына СКВАРЦОВА: — Анкетаванне наведвальнікаў нашага музея сведчыць, што многія ўпершыню прыйшлі да нас менавіта на Ноч музеяў, прываблення заўсёдным ажыятажам вакол імпрэзы. А потым зацікавіліся і сталі пастаяннымі наведвальнікамі.

Алена ЛЯШКОВІЧ: — Наша музейная ноч праходзіла пад дэвізам "Паўлінка NEXT" і была прысвечана 100-годдзю знакамітай камедыі. Свята пачыналася парадам Паўлінка. Паводле яго канцэпцыі, Паўлінкі як увабленне беларускай дзяўчыны, яе прыгажосці змянялі свае імёны і эпохі, але былі заўсёды: і ў купалаўскія часы, і ў 60-я, з іх стылягамі, і ў 90-я, і сёння... Я сама прысутнічала сярод наведвальнікаў і бачыла іхнюю рэакцыю на гэты парад. Многія ацанілі такую задуму як крэатыўную, але некаторыя нашы пастаянныя наведвальнікі поўнацю яе адрынулі: як гэта Паўлінкі могуць танчыць пад сучаснага рытмы? Тым не менш, гэта наша задумка, менавіта такой была ідэя: паказаць Паўлінкаў усіх эпох. А меркаванні — яны заўсёды розныя, музей не можа падладзіцца пад усе катэгорыі наведвальнікаў адначасова...

Аксана Торапава.

катары развіцця грамадства. Таму мы не можам апусціцца да ўзроўню простых забавак.

Пётр ВАСІЛЕЎСКІ: — Маю яшчэ пытанне: як вырашаецца праблема захавання экстанатаў, як забяспечваецца патрэбны ўзровень вільготнасці, тэмпературы? У звычайным рэжыме працы іх, вядома, можа рэгуляваць, але калі музейныя залы напаяняюцца людзьмі...

Ірына СКВАРЦОВА: — Наш музей абсталяваны сучаснай тэхнікай, якая дазваляе хаця б з большага вырашыць праблему рэгуляроўкі тэмпературы і вільготнасці. А вось што да механічных пашкоджанняў... З гэтым складаней. І мы выпрацавалі некалькі спосабаў. Па-першае, актыўна прыцягваем валанцёраў, якія дапамагаюць штатным даглядчыкам. Па-другое, дэмантуем з пастаяннай экспазіцыі некаторыя самыя далікатныя творы: кераміку, шкло... Гэта таксама досыць працаёмкі этап падрыхтоўкі да акцыі. Мы заўсёды лічым, што лепш перастрахавацца, а пытанні захаванасці экстанатаў для нас куды важнейшыя, чым сама канцэпцыя імпрэзы. Зрэшты, і тут паўстае праблема. У пятніцу мы скончылі працаваць апоўначы, а ўжо ў суботу музей ізноў функцыянаваў у звычайным рэжыме. І вось, атрымалі некалькі скаргаў ад гледачоў, якім не пашчасціла ўбачыць дэмантаваныя карціны Айвазоўскага...

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ: — А чаму б, хаця б дзеля эксперыменту, не адмовіцца ў Ноч музеяў ад шоу, прапанаваўшы наведвальнікам звычайныя выстаўкі? Не ісці насустрач чаканням публікі. Мо ў гэтым быў бы нейкі сэнс?

Аксана БАГДАНОВА: — Не ведаю, як калегі, але пра сябе я не магу сказаць, што ствараючы нешта, я думаю, як бы гэта дагадзіць чымсьці густам. Мастак, захоплены творчасцю, наўрад ці дбае пра кан'юнктуру. Хаця як арганізатары гэтых момантаў мы, вядома, улічваем.

Ірына Скварцова.

таямніцу, якую немагчыма разгадаць адразу. Рыхуючы анонсы, кожная ўстанова пакідала нейкае пытанне, загадку.

Яшчэ адна важная тэндэнцыя — няма паўтораў. Кожнага разу нашы музеі знаходзяць новыя ідэі. Атрымліваецца цікава, але — "па іншаму". Музеі ў плане крэатыўна атрымалі сапраўдную свабоду. Галоўнае, каб было ярка, густоўна ды інтэлектуальна насычана.

Ірына СКВАРЦОВА: — І прыязана да тых арт-фактаў, якія размяшчаюцца ў самім музеі. Дарэчы, хацелася б звярнуць увагу, што ў музеі ёсць і яшчэ адзін аргумент, мы захоўваем арыгінальныя творы. І зносіны з імі, якія мы заўяўляем па-новаму, дазваляюць невычарпальныя хады і эксперыменты. Гэтага ніколі

Наталія ШАРАНГОВІЧ: — Але ўсё прадбачыць і загадзя скаардынаваць, мабыць, немагчыма. Вядома, мы да гэтага будзем імкнуцца, аднак... Усё адно будзем набіваць гузакі. Толькі важна, каб яны былі штораз новыя і непрадбачаныя, каб старыя памылкі ўжо не паўтараліся. А прыйсці да нейкай адзінай формулы, універсальнай і вечнай, якая задаволіла б абсалютна ўсіх, на жаль, немагчыма. У творчасці заўсёды наймаверная колькасць сцяжын. Значыць, трэба спрабаваць і рызыкаваць...

Ірына СКВАРЦОВА: — Ідэальнай Ночы музеяў няма і быць не можа. Як, зрэшты, і ідэальнай выстаўкі. А не памыляецца толькі той, хто нічога не робіць!..

Фота Юрыя ІВАНОВА

Каментарый з нагоды
Даць агульную карціну "Ночы музеяў" на Беларусі і правесці паралелі паміж правядзеннем акцыі ў суседніх краінах і нашай пагадзілася для "К" намеснік начальніка ўпраўлення ўстановаў культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Святлана ГАЎРЫЛАВА.

— Першая Ноч музеяў, як вядома, адбылася ў 1997 годзе ў Берліне. У 1999-м, па ініцыятыве французскага міністра культуры і сувязі ўсім музеям свету Францыяй было прапанавана бясплатна адкрыць свае дзверы наведвальнікам у адну з надзельных пазея. Падзея, якую назвалі "Вясна музеяў", упершыню адбылася ў 2001 годзе ва ўсіх музеях 39 краін, што падпісалі Культурнае пагадненне Савета Еўропы. У 2005 годзе яна пераўвасобілася ў Ноч музеяў. Адбылося гэта з той мэтай, каб у музеі пайшла новая публіка: больш малады глядач. Пастая трохгадовай практыкі такі фармат мерапрыемства стаў вельмі папулярны.

Калі ў 2011-м 2300 музеяў далучыліся да акцыі, то ў 2012-м — ужо больш чым 3000 музеяў у 40 краінах прадэманстравалі свае незвычайныя праграмы для наведвальнікаў. Музеі Беларусі сёлета прадставілі праграмы больш чым у 100 музеях — гэта рэкордная колькасць для нашай краіны, калі ўлічыць, што яшчэ пару гадоў таму ў акцыі прымала ўдзел 20 — 30 музеяў. Для нас вельмі важна было прыцягнуць да гэтай акцыі невялікія раённыя музеі. Па водгуках наведвальнікаў, гэта было сапраўднае свята для невялікіх гарадоў. Наведвальнасць павялічылася не толькі ў музейную ноч, але і ў наступныя дні.

Дарэчы, паняцце "Ноч музеяў" — вельмі ўмоўнае. Хаця падкрэсліць, што Ноч музеяў з'яўляецца, хутчэй, вярчэнняй праграмай для большасці музеяў, а не начной. Напрыклад, у Маскве з 152 музеяў, якія ўдзельнічалі ў акцыі, толькі 10 працавала да 5-й раніцы. У Сімферопалі музеі працавалі да 24.00, у Вільнюсе — таксама да поўначы і г. д. Што да аплатаў, то магу дадаць, што кошт праграмы Ночы музеяў у Санкт-Пецярбургу склаў 300 расійскіх рублёў (больш за 10 долараў).

У еўрапейскіх музеях, якія проста адкрываюць дзверы для наведвальнікаў, сапраўды, уваход да 24-х гадзін можа быць вольным. Але там, дзе прысутнічаюць дадатковыя праграмы, аплата ўсё ж такі прысутнічае. Што да нашых музеяў, якія рыхуюць вялікія праграмы з удзелам як валанцёраў, так і прафесій-

ных калектываў, трэба адзначыць: яны нясуць вялікія выдаткі. Таму ўваходную плату на гэтае мерапрыемства я разглядала б як уклад у нашу "музейную скарбонку". Чаму б і не?

Што ж да тэматыкі, якую выбірае музей, больш правільным я лічыла б выбар тэмы на карысць гэтай яго скіраванасці. Вельмі ўдалай, на мой погляд, была некалькі гадоў таму "Уходная ноч" у Нацыянальным мастацкім музеі. І экспазіцыя твораў

Усходу, і тэатралізацыя, і маладзёжныя праграмы і музыка — усё было падрыхтавана вельмі прафесійна. Сваю нішу заняў і Нацыянальны гістарычны музей. Цяпер гараджане ўжо дакладна могуць вызначыць, што іх можа чакаць у тым або іншым музеі і зрабіць свой выбар.

Вельмі парадавалі ідэямі сёлета нашы рэгіёны. Нават конкурс на лепшы торт "Напалеон" зладзілі ў Магілёўскім абласным краязнаўчым музеі імя Я.Раманава. Тэме 1812 года было прысвечана шмат мерапрыемстваў у рамках Ночы музеяў у Віцебску, Брэсце. А вось Ружанскі палацавы комплекс Сапегаў падрыхтаваў тэатралізаваную мастацкую рэканструкцыю "Прыезд Уладзіслава IV Вазы ў гасці да канцлера Сапегі". Гродзенскі музей гісторыі рэлігіі і атэізму запрасяў на бал у Тызенгаўза. Ашмянскі музей прапанаваў праграму "Мастацтва замест сну". Полацкі запаведнік і Музей Беларускага Палесся прапанавалі акунуцца ў атмасферу 60-х, а Лепельскі — 70-х гадоў!

Рыцарскі турнір адбыўся ў Веткаўскім, Гродзенскім гісторыка-археалагічным, Баранавіцкім музеях. Сярэднявечная дыска-тка прайшла ў Ветцы, майстар-класы па старадаўніх танцах — у Лунінцы. Сапраўдны танцавальны марафон ладзіўся ў Музеі гісторыі тэатральнай і музычнай культуры. Старажытны Тураў прапанаваў цэлае прадстаўленне ў сценах музея — "Легенда, якая ажывае". Падарожжы па музеях прайшлі ў Капінкавічах і Карме. Варта адзначыць, што ўсе без выключэння музеі Гомельскай вобласці правялі Ноч музеяў з новымі праграмамі.

Што да чэрца ў музеі, то, да прыкладу, ва Украіне на праграмы прадаецца гэтая колькасць білетаў. І чэргі адпалі самі сабой. Білеты прадаюцца загадзя, за некалькі месяцаў.

Нам трэба налета прадумаць некалькі важных момантаў: пастрабуем прапрацаваць пытанне агульнага білета а прыкладзе Санкт-Пецярбурга, а таксама — па стварэнні сайта акцыі "Ноч музеяў". Мяркую, гэта будзе правільнае рашэнне.

З 16 па 27 мая, як вядома, прайшоў Канскі кінафестываль. Для нашай краіны прэстыжны сусветны форум бягучага года стаў, па многіх параметрах, дэбютным: у конкурснай праграме быў упершыню паказаны сучасны беларускі фільм "У тумане" паводле твора Васіля Быкава. І — не толькі паказаны, але і пашанотна ўганараваны прызам Міжнароднай асацыяцыі кінакрытыкаў FIPRESCI. Але казаць пра беларускую "кінаэкспансію" ў Каннах яшчэ рана... Сённяшняя гутарка — пра здабыткі, праблемы і перспектывы развіцця нашага нацыянальнага кінематографа, стан спраў у якім выявіў, як у павелічальным шкле, міжнародны кінафорум.

На пытанні "К" адказвае намеснік дырэктара — начальнік упраўлення кінавідамастацтва Дэпартаменту па кінематографіі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Святлана ШЫЦІКАВА.

— Святлана Уладзіміраўна, колькі слоў пра самыя яркія ўражанні ад Канскага кінафестывалю, у рабоце якога вы прынялі ўдзел. Наколькі прадстаўнічым быў сёлета гэты знакавы форум? І якія тэндэнцыі развіцця сённяшняга кінамастацтва ён акрэсліў?

— Міжнародны Канскі фестываль — адно з найстарэйшых і самых прэстыжных у свеце кінематографічных святаў. Так што гэты штогадовы форум прадстаўнічы проста па вызначэнні. За 65 гадоў яго існавання і слаўная гісторыя склалася, і сталыя традыцыі сфарміраваліся. Словам, гэта фестываль класа "А".

Ён з'яўляецца адным з нямногіх кінематографічных мерапрыемстваў, якое задае стыль сучаснага кінематографа, расставіла прыярытэты і вызначае тэндэнцыі сусветнага мастацтва экрана...

Прадстаўнічым быў, канешне ж, і ўзровень фільмаў. З той проста прычыны, што ў сёлетняй фестывальнай праграме былі заяўлены імёны выбітных рэжысёраў, за творчасцю якіх гледачы назіраюць не адно дзесяцігоддзе. І хтосьці з гэтых майстроў, натуральна, фарміраваў кінематографічную плынь свайго часу...

Калі казаць канкрэтней, карціны ў бягучым годзе распавядалі нам пра "жыццё, якое яно ёсць", указваючы на простыя, але, як вядома, надзвычай важныя каштоўнасці, на тое, што робіць наша існаванне менавіта Жыццём.

У фестывальнай палітры славу імянаў не было, так бы мовіць, фаварытаў, а ў рэжысуры не назіралася яўных ставак на пластычнае вырашэнне фільмаў, на акцэнтацыю іх стылістыкі. Сёлета аўтары прытрымліваліся традыцыйных рашэнняў ды інтэрпрэтацый высокіх жыццёвых тэм. І вынікі кінафестывалю аптымістычна засведчылі, што паўсюль і заўжды перамагае "Каханне" (рэжысёр — Міхаэль Ханэке), а мы можам дадаць, што каханне — гэта "Усё, што нам трэба" (стужка рэжысёра — Івана Паўлава)...

Самыя яркія ўражанні звязаны з тым, што ўпершыню за 65 гадоў фестывальнай гісторыі беларуска дэлегацыя прайшла па "чырвонай дарожцы" Палаца фестывалю! Скажу асабіста пра сябе: адчула... не, не хваляванне, а — радасць і захапленне. Упершыню фільм, створаны пры ўдзеле Нацыянальнай кінастудыі, увайшоў у асноўную конкурсную праграму знакавага фестывалю. Гэта, канешне ж, вялікая перамога і пэўны этап развіцця ў айчынным кінематографіі... Знаходзішся на праглядзе ў Вялікім тэатры Люм'ераў больш

— Галоўны прыз FIPRESCI — вельмі высокая і годная ўзнагарода, якую журы прысуджае выключна за мастацкія якасці фільма. Так што прыз мае для нас асаблівае значэнне, бо FIPRESCI ўручае свае прызы на 80-і міжнародных кінафестывалях свету. Іх атрымліваюць выбітныя рэжысёры ўсіх часоў за свае не менш выбітныя творы кінематографічнага мастацтва. Быць у ліку такіх творцаў — вялікі гонар...

Фільм Сяргея Лазніцы "У тумане" — гэта перш за ўсё фестывальнае кіно, кіно не для масавага гледача, арт-ха-

Свірскі, які скончыў Беларускую дзяржаўную акадэмію мастацтваў. Ды плюс — актыўны ўдзел "Беларусьфільма" ў рэалізацыі праекта...

— І тым не менш, якім чынам варта замацоўваць поспех?

— Неабходна ўпарта і шмат працаваць і шчыра любіць нацыянальны кінематограф... Міністэрства культуры цягам года зрабіла многае для таго, каб забяспечыць выкананне лёсавызначальных дакументаў, скіраваных на перспектывнае развіццё беларускага кіно. Маю на ўвазе

таў за мяжу — гэта далёка не заўжды адмоўны фактар. Бо хтосьці ж едзе па пэўны досвед, па практыку. І калі гэтыя творцы потым вяртаюцца, каб развіваць айчынны кінематограф, значыць, наша мэта — дасягнута.

— Як яшчэ былі выкарыстаны магчымасці Канскага фэсту для ўмацавання аўтарытэту кінасферы Беларусі?

— Апрача ўласна кінафоруму, у Каннах дзейнічае адкрытая пляцоўка для прэзентацыі сваёй краіны, кінадасягненняў, для дэман-

меснага з удзелам "Беларусьфільма" "Адзінокага вострава" (рэжысёр — Пётэр Сім; Беларусь, Эстонія, Латвія), а таксама сумеснай — з удзелам "Беларускага відэацэнтра" — стужкі "Пантофлікі" (рэжысёр — Канстанцін Фам; Беларусь, Чэхія, Польшча, Ізраіль, Францыя, ЗША). Упершыню за апошнія гады "Беларусьфільм" і "Белвідэацэнтр" выдалі каталогі ігравых, неігравых і анімацыйных фільмаў, створаных з 2000-га па 2011 год. Каталогі таксама былі прадстаўлены ў павільёне.

— І наколькі выніковымі аказаліся ўсе гэтыя рэкламныя захады?

— Канешне, мы разумеем: нельга атрымаць усё і адразу. Але я пераканана, што мы знаходзімся на правільным шляху, і хутка нас чакае актыўнае міжнароднае супрацоўніцтва. Беларусь адкрыта для рэалізацыі сумесных праектаў, для гэтага ў нас ёсць вялікі творчы патэнцыял, магучыя тэхнічныя магчымасці, а таксама — эканамічныя стымулы для прыцягнення айчынных і замежных партнёраў.

Прадстаўнікоў "Беларусьфільма", якія другі год запар цягам дзесяці дзён працавалі ў павільёне фестывальнай вёскі, пазнавалі сёлета каманды з іншых краін. І гэта прыемна, калі ўлічыць, што ў 2010-м нас не было ў Каннах увогуле.

— Якімі навінкамі ў бліжэйшы час парадую айчынна кінавытворчасць? Як "Беларусьфільм" мяркуе творча-вытворча развівацца ў перспектыве?

— Літаральна пару дзён таму ў Дэпартаменце па кінематографіі завяршыўся прыём заявак на Адкрыты рэспубліканскі конкурс кінапраектаў па стварэнні нацыянальных фільмаў і фільмаў у рамках сацыяльна-творчых заказаў. Вы ведаеце, што конкурс праводзіцца ўпершыню, і гэта азначае, што з бягучага года кінапраекты, якія прэтэндуюць на поўную ці частковую дзяржаўную фінансавую падтрымку, будуць разглядацца на конкурснай аснове. Зараз конкурсная камісія, у якую ўваходзяць дзеячы культуры і мастацтваў, тэатральны і кінарэжысёры, кіназнаўцы, акцёры, прадзюсары, рэдактары дзяржаўных і прыватных кінавытворчых кампаній, разглядае кінапраекты ігравых, неігравых і анімацыйных фільмаў.

Мы спадзяёмся, што вынікі конкурсу нас не расчаруюць... Цікавыя праекты — ёсць. І ёсць недзяржаўныя кампаніі, якія мы раней не ведалі... Галоўнае, на што мы будзем звяртаць асаблівую ўвагу ў выбары таго або іншага кінапраекта, — гэта мастацкая якасць сцэнар'я і, калі мы кажам пра сумесны праект, — яго пазітыўны ўплыў на імідж Беларусі, магчымасць актыўнага прасоўвання карціны. Лічу, што для "Беларусьфільма" як адной з вядучых кінастудыі Усходняй Еўропы такая конкурсная аснова — неблагі стымул для далейшага развіцця і канкурэнтназдольнасці...

**Гутарыў Яўген РАГІН
Фота Юрыя ІВАНОВА**

Каннах, "якія яны ёсць"

Дэбют на "чырвонай дарожцы". Што далей?

чым на дзве тысячы месцаў, бачыш пачатковыя цітры фільма "У тумане", чытаеш сярод вытворцаў: "Беларусьфільм... Вось тут і перапаўняюць радасць, гонар... Гонар за нашу кінастудыю, айчыннае кіно і ўсю Беларусь.

— А як ставіцеся да таго, што фестываль у Каннах называюць досыць кансерватыўным?

— Я казала ўжо, што ў сёлетняй праграме былі і надзвычай моцныя карціны. Але пасля прагляду асобных у зале стаў свет... Так, Канскі фестываль —

ус, калі жадаеце. Такіх стужак ствараецца заўжды няшмат, і яшчэ меншая іх колькасць вартая асаблівага глыбіннага разгляду.

Рэалізацыя праекта "У тумане" стала для нас неацэнным досведам у стварэнні карцін падобнага ўзроўню. Фільм зроблены ў традыцыйнай стылістыцы, у нейкай ступені — у лепшых традыцыях беларускага кінематографа.

Безумоўна, асаблівым гонарам для нас з'яўляецца наяўнасць беларускага складніку ў дадзеным кінапраекце.

Уражанне

Як застацца на фестывалі?

Юрый ІГРУША, дырэктар "Беларускага відэацэнтра":

— Праходжанне па канскай "чырвонай дарожцы" выклікала буру эмоцый. У мяне, да прыкладу, у той момант з'явілася пераканаўчае адчуванне таго, што пачаўся новы этап развіцця беларускага кіно. Менавіта ад гэтага ўсведамлення і ўзніклі ўсе хваляванні... Прайдзены сапраўды вялікі шлях да таго, каб трапіць у еўрапейскі кінаасродак з цікавым, паўнаватасным міжнародным праектам. Зразумей тады і тое, што галоўная наша задача — у тым, каб беларускае кіно не проста пакінула след на славу і "чырвонай дарожцы", а трывала засталася на форуме...

даволі кансерватыўны. Аднак публіка тут не саромеецца выказваць эмоцыі, уражанні, словам, з'яўляецца своеасаблівай лакмусавай папёркай, што дае дакладную ацэнку ўбачанаму... Пасля прагляду фільма Лазніцы авацыі доўжыліся аж пятнаццаць хвілін! У многіх прысутных цяклі слёзы радасці, і ніхто не выйшаў з залы раней за канец прагляду.

— Карціне рэжысёра Сяргея Лазніцы "У тумане" (знятай у капрадукцыі пры ўдзеле "Беларусьфільма") прысуджаны прыз Міжнароднай асацыяцыі кінакрытыкаў FIPRESCI. Як вы лічыце, гэтая стужка паводле твора Васіля Быкава — першы канкрэтны крок нашага кінамастацтва да будучых канскаў лаўраў? І што, на ваш погляд, сёння неабходна зрабіць, каб наша нацыянальнае кіно стала самастойным, канкурэнтназдольным і займала сусветную славу? Якія праблемы варта вырашыць, каб беларускія рэжысёры і акцёры не з'яжджалі ў замежжа?

Дарэчы

"Адзінокі востраў" — на форуме класа "А"

Як стала вядома, сумесны беларуска-латвійска-эстонскі фільм "Адзінокі востраў" будзе паказаны ў конкурснай праграме 34-га Маскоўскага міжнароднага кінафестывалю, які пройдзе 21 — 30 чэрвеня. Прэзентацыя стужкі адбудзецца ў маскоўскім кінатэатры "Кастрычнік". У апошні раз наша Нацыянальная кінастудыя "адзначылася" ў конкурснай праграме названага фэсту ў 1986 годзе. Карціна Элема Клімава "Ідзі і глядзі" атрымала тады ўсе галоўныя прызы кінафоруму класа "А".

Мала таго, што карціна знята па аднайменным творы класіка нашай нацыянальнай літаратуры Васіля Быкава, яна мае, да таго ж, і іншыя "беларускія прыкметы": аўтар сцэнар'я і рэжысёр Сяргей Лазніца — выхадзец з Брэсцкай вобласці; гукарэжысёр фільма Уладзімір Галаўніцкі — таксама наш суайчыннік, сапраўдны майстар, здольны ствараць асаблівую гукавую драматургію твораў; галоўную ролю ў карціне выканаў таксама беларус — Уладзімір

страцыі прадукцыі кінавытворчых арганізацый. На гэтай пляцоўцы ідзе абмен вопытам, наладжваюцца кантакты для рэалізацыі новых цікавых праектаў. Натуральна, мы не застаёмся ўбаку ад усіх гэтых важных працаў. Па ініцыятыве міністра культуры Рэспублікі Беларусь Паўла Латушкі апошнія два гады наша краіна адкрывае ў Каннах Нацыянальны павільён. Арганізатарамі яго з'яўляюцца Міністэрства культуры, Нацыянальная кінастудыя "Беларусьфільм", "Беларускі відэацэнтр" пры падтрымцы Пасольства Беларусі ў Францыі. Мы ўдзячныя і тэлеканалу "АНТ" за тое, што была знойдзена магчымасць накіраваць сёлета ў Каннах здымачную групу для аперацыйнага асвятлення фестывальных мерапрыемстваў.

У бягучым годзе ў нашым павільёне прайшлі прэзентацыі некалькіх фільмаў для кінакрытыкаў, прадзюсараў, дыстрыб'ютараў на кінарынку: су-

20 — 25 мая ў Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета Беларусі прайшоў Маладзёжны форум опернага мастацтва краін СНД. Шэсць спектакляў, у кожным з якіх быў удзельнічаў інтэрнацыянальны склад удзельнікаў, сталіся сапраўднымі святамі для аматараў музыкі, пазнаёмішы ажно з шаснаццацю гасцямі з Азербайджана, Арменіі, Грузіі, Казахстана, Кыргызстана, Малдовы, Расіі, Узбекістана, Украіны. Адначасова форум выявіў шэраг унутрытэатральных праблем, звязаных з захаваннем і падтрыманнем у належным стане даўно пастаўленых спектакляў.

спектакля, частковага ці канчатковага. Праўда, ёсць яшчэ і трэцяя — як "спрыяльны" варыянт другой. Бо на месцы цалкам разбуранай былой канцэпцыі можна заўважыць не яе рэшткі, а парасткі новай, яшчэ больш цікавай. Гэты "апгрэйд", якім, з лёгкай рукі камп'ютаршыкаў, пачалі называць паляпшэнне шляхам замены частак. Дык што з усяго гэтага мы насамрэч убачылі?

Святло не ў канцы не тунэля

Бадай усе спектаклі сталі больш дасканалымі па асвятленні. Новымі фарбамі зазяла "Іаланта", якая яшчэ зусім нядаўна, здавалася, страціла ўсю прыгажосць, нададзеную ёй мастаком Эрнстам Гейдэбрэхтам. Сонечным ззяннем расцвіла "Кармэн", дзеянне якой адбываецца ў "краіне вечных апельсінаў". Трагічная "Багема", дзе героі пакутуюць на змрочным паддашкі, атрымала

ўдзельнічаў у спектаклях форуму! Праўда, не ўсе іх памкненні атрымлівалі адпаведную сцэнаграфічна-мізансцэнічную акантаўку.

"Траекторыя" партыі

Аксана Волкава, бы прыроджаная Кармэн, шыкоўна спявала, цудоўна рухалася ды танцавала, натуральна пачувала сябе з усімі партнёрамі па сцэне, уключаючы артыстаў хору і мімансу, асэнсавала кожны жэст, слова, кожны ўчынак сваёй гераіні. А што ж астатня? Кармэн кідае кветку — і ніводны з мужчын, якія толькі што кляліся ёй у каханні, не збіраецца яе падымаць. А праз некалькі тактаў яна кіне кветку Хазэ — і той сваёе яе ля самага сэрца. Дык вось, аказваецца, у чым разгадка закаханасці прыгажуні ў салдата: маўляў, не яна яго выбірае, а ён — яе, нікому асабліва не патрэбную. Можна, гэта і ёсць развенчанне стэрэатыпаў? Смешна,

Ты — мне, я... сабе

Пачуццё партнёрства — самае, бадай, галоўнае, што патрабуе ад оперных спевакоў гастрольная дзейнасць. У гэтым сэнсе такія форумы, як наш, можна лічыць пераўздыненымі майстар-класамі, якія атрымліваюць яго ўдзельнікі. Дасканаласць партнёрства патрэбна ў кожным спектаклі, але ў той жа "Багеме", дзе ўсё пабудавана на музычных дыялогах з часта дробнымі рэплікамі, яно неабходна ўдвая і ўтрыя. Тое, як вытрымалі гэтае выпрабаванне салісты на чале з вядомым маскоўскім дырыжорам Феліксам Корабавым, — вышэй за ўсё ўхвалы. І гэта прытым, што казахскі тэнор Медэт Чатабаеў настолькі паглыбіўся ў паэтычную натуру свайго Рудольфа, што не заўважаў нічога навокал, воляна абыходзячыся з тэмпамі, раз-пораз спыняючыся на доўгіх нотах. Пры папраўдзе зорным складзе лепшым за ўсіх быў Уладзімір Громаў, хаця пра тое, што будзе спяваць Марсэля, ён

непасрэднасць ды кемліваць, саступала нашай Настасі Масквіной, якая, на жаль, у форуме не ўдзельнічала. Сапраўдным адкрыццём сталіся дзве ўладальніцы высокіх жаночых галасоў. Урадзёнка Беларусі, а цяпер салістка Марыінскага тэатра Кацярэна Шымановіч паўстала ідэальнай Яраслаўнай у "Князь Ігары". А масквічка Наталля Пётражыцкая не пабаялася зрабіць Мімі ў "Багеме" крыху нягеплай, зусім не фотагенічнай — кранальнай не знешне, а менавіта ў душы.

Чаго каштуе "апгрэйд"?

Асабліва яркаватым прыкладам "цудоўнага амаладжэння" старога спектакля стаўся "Князь Ігар". Гэты спектакль, які завяршаў форум, чакаўся адным з самых праблематычных — у тым сэнсе, што ў ім удзельнічала ажно пяцёра гасцей, і ўсе — з розных тэатраў са сваімі традыцыямі ды спеўнымі школамі. Атрымалася ж — лепш не бы-

"Маладзільныя яблычак" для опернай класікі

Новыя вымярэнні супраць стэрэатыпаў: спектаклі — вядомыя, абліччы — маладыя

На здымках: сцэны са спектакляў "Багема", "Князь Ігар", "Травіята", "Іаланта".

Тры дарогі, тры шляхі

Сапраўды, для фестывальнай праграмы былі абраны спектаклі "са стахам", пастаўленыя яшчэ да рэканструкцыі. Ім давалося перажыць часовае "забыццё", "скарочаныя" па сцэнаграфіі варыянты прыставаў на да

меншай па памерах сцэны Дома афіцэраў, далейшае аднаўленне ў адрамантаваным тэатры. Вядома, на кожным з этапаў штосці змянялася не толькі ў афармленні, але і ў самой пастававакнай канцэпцыі. Тым больш, што ніводны з рэжысёраў, якія ў свой час ставілі вылучаныя на форум спектаклі, сёння ў тэатры не працуе. Ды і кожны з салістаў (асабліва запрошаных) уносіць, вядома, нешта сваё.

Як жа існуюць спектаклі ў сітуацыі такіх рознабаковых уздзеянняў? Парознаму. Але ёсць і дзве агульныя тэндэнцыі — вядома, супрацьлеглыя. Адна — да ўзбагачэння першаснага варыянта, да такога яго развіцця, калі спектакль лёгка, бязбольна прыстасоўваецца да новых абставін. Зразумела, сам па сабе ён зрабіць гэта не можа: усё залежыць ад тых, хто непасрэдна спрычыняецца да яго сцэнічнага выхаду. Другая ж тэндэнцыя — да разбурэння

асабліваю сакавітасць чорнага колеру, які пераважае ў большасці карцін. Яшчэ больш кантрасным стала супрацьпастаўленне ў спектаклях белага і чорнага, святла і цемры, больш з'явілася і адценняў — менавіта ў колерах.

А вось наконт адценняў у псіхалогіі — тут было далёка не ўсё так адназначна. За выключэннем хіба таго, што папраўдзе найлепшымі ў распрацоўцы характараў сваіх персанажаў аказаліся беларускія салісты — маладыя і сталыя. Немагчыма забыцца на палкага, але жудасна раўнівага Хазэ Эдуарда Мартынюка ў "Кармэн", каларытнага Альцындора Васіля Кавальчука ў "Багема", высакароднага караля Рэнэ Андрэя Валенція ў "Іаланце", на Жоржа Жэрмона Станіслава Трыфанавы ў "Травіяце", не толькі не "зашпіленага на ўсе гузікі", але і сільнага да спачування. Пералічваць можна ўсіх, хто

калі не было б так сумна. Дый цыганы, аказваецца, — людзі надзвычай лянівыя, з месца іх не зрушыць: стаяць, бы тыя помнікі, кожны на сваім "азначаным" месцы, а калі і рухаюцца — быццам у заповоленай здымцы прыёмам рапіду. Тое ж са святочнай публікай, што ідзе на бой быкоў: чым не пахавальнае шэсце — у памяць тых жа быкоў?

Яшчэ больш "франтальна" — аратарыяльных мізансцэн у "Іаланце": там увогуле ніхто нікуды не рухаецца. Пэўна, каб не збіць з ног невідучую гераіню. Можна, канешне ж, абвінаваціць ва ўсім артыстаў хору на чале з Нінай Ламановіч. Але спяваюць яны — выдатна! І рухацца ўмеюць добра, пра што сведчаць многія іншыя спектаклі. Але калі з салістамі, якія ўводзяцца ў спектакль, яшчэ больш ці менш працуюць над "траекторыяй" партыі, дык хор застаецца — сам па сабе.

даведаўся літаральна напярэдадні — рыхтаваўся выканаць у гэтым спектаклі партыю Шанара, дзе яго замяніў Аляксандр Краснадубскі. Гэтым жа "лепшым за ўсіх" быў Уладзімір Пятроў, хаця партыю вердзіеўскага Рыгелета спяваў толькі другі раз у жыцці.

А вось у "Іаланце" героі існавалі ў розных вымярэннях — ужо паводле сваіх вакальных даных і культуры спеваў. Натхнёнаму, апантанаму і адначасова шляхетнаму Ільі Сільчукову (Рабэрт) трапіў "у сяры" ўкраінец Алег Злакаман (Вадэмон) — з больш характарным, а не лірычным тэнорам, ды яшчэ з "народнымі" адценнямі, прыдатнымі, можа, у "Садко" з яго казачна-фальклорнай тэматыкай, але не ў філасофскай казцы-прытчы з французскім месцам дзеяння.

Адшукаем гераіню?

Сярод гасцей не было "правальных" спевакоў. Але не ўсе з іх адпавядалі тым цэнтральным партыям, на якія былі запрошаны. Асабліва відавочна гэта было, як ні дзіўна, сярод сапрана, якія лічацца адным з самых распаўсюджаных галасоў. Але ж колькасць, відаць, не заўсёды перацякае ў якасць, што было заўважна ў "Іаланце" і — асабліва — "Травіяце". Нават такая выдатная спявачка, як Дана Браманэ з Латвіі, якая надала Мікаэлю ў "Кармэн" не традыцыйна "матчыны" пачуцці, а сапраўдную дзівочую закаханасць,

вае! Не толькі таму, што ўсе спявалі на выключным узроўні (адзін наш Юры Гарадзецкі чаго варты!). Менавіта гэты спектакль можна лічыць прыкладам вышэй азначанай "трэцяй тэндэнцыі". Сваёй колішняй паставаўкай Юры Аляксандраў імкнуўся "сцерці пыл" з летапіснага рукапісу. Тое ж самае зрабілі салісты са сваімі героямі. Мы убачылі не "збранзавелья" летапісна-міфалагізаваныя "парадныя партрэты", а жывых, "ачалавечаных" персанажаў — да ўсяго, больш праўдзівых гістарычна. Малады князь Ігар, малады Канчак — гэта, калі хочаце, і ёсць сапраўдны "рэалізм", бо наўрад ці ў сталым узросце гэтак спрытна паваюеш, дый працягласць жыцця раней была значна карацейшая.

Вынікам форуму павінна стаць фарміраванне цэлага корпуса маладых спевакоў з розных краін, якія атрымаюць умоўны статус "пастаянных" запрошаных салістаў нашага тэатра. Хтосьці, дарэчы, ужо можа лічыць сябе "напалову беларусам". Інара Бабаева з Азербайджана (Мюзэта ў "Багеме") удзельнічала ў прэм'еры спектакля "Аршын мал алан" у нашым Музычным тэатры і ў тамтэйшым фестывалі "Наталля Гайда запрашае". Наджымідзін Маўлянаў з Узбекістана таксама не ўпершыню спяваў на нашай сцэне Рудольфа ў "Травіяце". Хто наступны?..

Надзея БУНЦЭВІЧ

Тэатральная плошча

Праўда, напачатку я засумавала, збіраючыся нават сыходзіць. Ну што тут глядзець: п'еса, артыстаў, сцэнаграфію? П'еса — да болю знаёмая: напісаная ў 1927-м, яна неаднойчы перавыдавалася, здала безліч пастановак, у тым ліку замежных, нават сусветную славу. Некалькі гадоў таму паказвалася на нашай камерна-студыйнай сцэне? Маладыя, ды скрозь "фальшывыя", з нарочыстым тэатральным вымаўленнем, прыдатным хіба для таннай пародыі. Сцэнаграфія?

насьць і саміх артыстаў: яркі камічны талент Андрэя Бібікава (Абрам), уменне імгненна данесці характар персанажа, уласцівае Марыне Паддубнай (Людміла), кранальнасць лірыкі Максіма Брагінца (Вася), жаданне ўвасобіць сваю герайню "нязведанай планетай", поўнай нечаканых адкрыццяў, што чытаецца ў ігры Марыны Бліновай (Тоня). Вельмі дакладным аказваецца

і ўсяго сусветнага мастацтва. Менавіта гэтая строга вытрыманая сувязь часоў дазваляе рэжысёру адмовіцца ад жанру вадэвіля, заўленага калісьці аўтарам і падхопленага крытыкамі, і спалучыць камедыю становішчаў са старажытнагрэчаскай трагедыяй (герой, не ведаючы таго, з'яўляюцца "вінцікамі", падуладнымі нейкім вышэйшым сілам), з "операй выратавання

**У коле "кахання ў квадраце":
ТЭКСТ-КАНТЭКСТ-ПАДТЭКСТ**

Квадратура выратавання

Беларускі дзяржаўны маладзёжны тэатр паставіў "Квадратуру круга" Валянціна Катаева. Паводле сюжэта — абсалютна касавы спектакль, паводле ўвасаблення — амаль эксперыментальны. Ці можна спалучыць гэтыя дзве, здавалася б, палярнасці?

Яе абрысы я ўжо бачыла — у балете "12 крэслаў" нашага Музычнага тэатра. Гэтыя аўтарскія варыяцыі таго ж Андрэя Меранкова: некалькі металічных канструкцый, што пры зменах ракурсу і спалучэннях адно з адным выклікаюць самыя нечаканыя асацыяцыі — ад эловай арфы да вышкі ў лагерах. Усё — у атачэнні распаўсюджанага на Захадзе "чорнага кабінета", які гэты мастак у тандэме з тым жа рэжысёрам Ягорам Лёгкіным удала выкарыстоўваў, да прыкладу, у оперы Андрэя Мдзівані "Маленькі прынц".

Але праходзіць літаральна некалькі хвілін спектакля, і становіцца зразумела, што ўсе пералічаныя вышэй "хібы" — насамрэч, знойдзены і спецыяльна падкрэслены прыём, дзякуючы якому пастаноўшчыкі быццам "прывучаюць" да новай эстэтыкі прыхільнікаў традыцыяналізму. Пачатковая "фальшываць" артыстаў, што мяжуе з дрэннай самадзейнасцю, "падказвае" глядачам, наколькі сапраўдныя пачуцці герояў: натуральнасць сцэнічных паводзін узнікае акурат тады, калі кожны з іх сутыкаецца са сваёй паловай. Менавіта тады расцвітае пышнай к в е ц е н н ю індывідуаль-

выбар каларытнага Івана Труса на ролю Емяльяна Чарназёмнага, стрыманага Максіма Кавалеўскага — на ролю Флавія. Ідучы следам за рэмаркамі драматурга, рэжысёр робіць такімі ж значнымі "дзейнымі асобамі" спектакля голас з рэпрадуктара і лейтматыў Таццяны з оперы П. Чайкоўскага "Яўгеній Анегін" — як сімвал мары пра каханне.

Ягор Лёгкін нічога прыныцывае не парушае ў п'есе. Знікла хіба бясспруная роля хлопчыка Сашы. Выезд веласіпеда (з іншымі, праўда, "пасажырамі") перанесены з канца спектакля ў сярэдзіну. Крыху скараціліся рэплікі другой дзеі, далучанай да трэцяй. Фінальныя песенныя куплеты замяніліся маршам... Не парушае рэжысёр і трагічную ідэю ўвасаблення, прапанаваную летась Тэатрам імя Г. Таўстанова ў Санкт-Пецярбургу. Не выступаючы "крутым рэвалюцыянерам", Лёгкін умела працягвае і развівае думкі сваіх папярэднікаў. У гэтых п'есах вылучаюцца размоўныя лейтматывы, тэкст абрасце па тэксце — у кантэксце як савецкіх рэалій, так

ня" (пазбаўленне ад пакут, выхад з тупіковай сітуацыі прыходзіць у вобразе пана, гаспадара, караля — гэткага "галоўнага начальніка") і футурыстычным аповедам, які прадказвае будучыню. У такім жанравым асяродку легкадумная гісторыя дзвюх закаханых пар, якія мяняюцца паміж сабой "складнікамі", узрастае ледзь не да постмадэрнісцкага твора, што апелюе да інтэлекту, мастацкіх далягядаў і асацыятыўнага мыслення глядача.

Спектакль прачытаецца на розных узроўнях свайго зместу і таму цікавы ўсім — ад хатняй гаспадыні, выхаванай на "мыльных серыялах", да вытанчнага эстэты, ласага на эксклюзіў. А сувязь сцэнаграфіі з балетам "12 крэслаў" становіцца дадатковым "намекам" на храналагічную еднасць падзей, "падказкай" разглядаць твор не толькі на рэалістычным, але і на ўласна мастацкім, тэатральна-ўмоўным, па-канструктыўскаму сюррэалістычным узроўнях. Ёсць спрыяе і пластычнае рашэнне, прапанаванае Яфімам Фадзеевым. Простае ў выкананні, у спалучэнні з музычным афармленнем, зробленым самім рэжысёрам, яно таксама накіравана на асацыятыўныя стужкі-ланцужкі. Людзі раптам ператвараюцца ў марыянэтак, распыты — у "сцэну допытаў", за радаснымі "майскімі" калонамі паўстаюць нябачныя прывіды ГУЛАГа. Шчырасць і няўменне трымаць язык за зубамі робіць пэрта Чарназёмнага выпадковым здраднікам, а ўсмешка Флавія набывае абрысы прыхаванага каварства: ён быццам адчувае "слухаводы", якая можа і даравачы, і пакараць. Прамыя вулты "Квадратуры..." становяцца вострымі, а замест "крута" узнікае замкнёнае кола. Вось яна, чорна-бела-чырвоная рамантыка канца 1920-х...

Надзея БУНЦЭВІЧ
На здымках: сцэны са спектакля "Квадратура круга".
Фота Андрэя СПРЫНЧАНА

"Я ўся ў тонах жамчужнай акварэлі..."

Мастыхін

Лісты-дзённікі ў графічных навілах

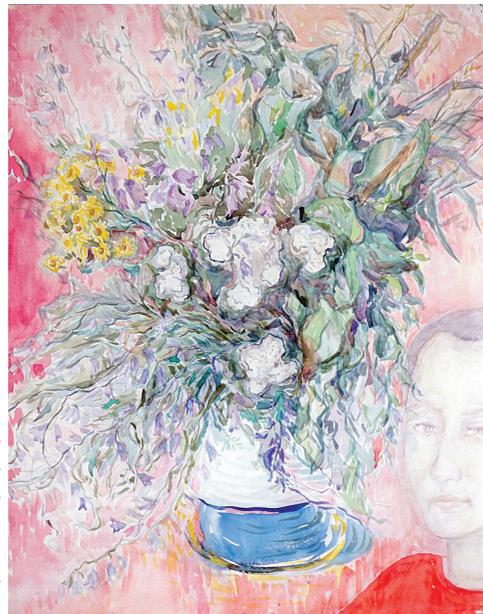
Н. Пілюзіна. "Пячорны горад".

Гэтыя валошыньскія пазасловы, вынесены ў заглавак, можна скарыстаць як эпіграф да выстаўкі акварэлі вядомай мастачкі Ніны Пілюзінай, якая з 30 мая працуе ў Музеі сучаснага выяўленага мастацтва пад назвай "Не пакідай мяне, мой светлы сум...".

Акварэлі Ніны Пілюзінай — гэта лірычныя, яркавыя, як маджары-віно з маладога вінаграду, настальгічныя лісты-дзённікі. Пра апошнія прамяні сонца над ціхім горным возерам. Пра ружовы міндаль ля сіняй бухты. Пра казачныя макі і касачы ў ратамскім садзе. Пра ўсё тое, што ў Боскай прыродзе сагравае душу, напаўняючы яе пяшчотай і дабрынёй. Колер — інтэнсіўны, свежы, пачуццёвы, арганізаваны рытмічна і "лінейна". І, у той жа час, у творах мастачкі адчуваецца дзіўны стан стомленага смутку, журбы, якая знаёмая кожнаму, хто кінуў развіталую манетку ў мора, таму ў работах Пілюзінай — шмат Крыма, які ў розныя гады падарыў ёй творчае натхненне і акварэльныя навілы...

Вярнуўшыся з Гурзуфа дадому, яна захавала тую цікавасць да сонечнага бляску і да святлопаветранага асяроддзя, якія абвалакваюць прадметы і расліны. Характэрныя для беларус-

Н. Пілюзіна.

"Не пакідай мяне, мой светлы сум...".

кага клімату віды "шэрай" прыроды набываюць цяпер у Пілюзінай новую сонечную лёгкасць, і ейныя творы як бы насычаюцца паветрам і выпраменьваюць пяшчотнае святло.

Душа мастачкі, дзе яна ні спявала б, заўсёды імкнулася да родных куточкаў Беларусі. Да вясновага цвіцення пяльвых кветак. Да вясёлкі над бярозавым гаем. Да густой барвы восені. Да летняй спякоты, калі душа разнявольваецца ў ценю разгалістых яблыневых галінак у садзе ў Ратамцы. А потым усё гэта і шмат іншага выліваецца ў Ніны Пілюзінай і ў акварэльныя аркушы, і ў габелены, і ў батыкі.

Барыс КРЭПАК

Фота Юрыя ІВАНОВА

Айчынная дакументалістыка на тэлеэкране ў хуткім часе атрымае чарговы штуршок да развіцця. Прынамсі, супрацоўнікі творчага аб'яднання "Тэлекіно", якое ўжо некалькі месяцаў дзейнічае пад эгідай Галоўнай дырэкцыі тэлевытворчасці Белтэлерадыёкампаніі, займаюцца стварэннем менавіта паўнаватасных дакументальных стужак. Галоўны рэжысёр аб'яднання Надзея ГАРКУНОВА, чые аўтарскія праекты добра вядомыя айчынным глядачам, распавяла карэспандэнту "К" пра новую структуру.

— Колькі гадоў таму ў структуры Белтэлерадыёкампаніі існавала аб'яднанне "Тэлефільм", якое займалася вытворчасцю не толькі дакументальнага, але і ігравога кіно. Творчае аб'яднанне "Тэлекіно" — "добра забытае старое"?

"А юбілею было месца ма-ла!" — так і хочацца, перафразаваўшы вядомую вясельную песню, сказаць пра фінальны гала-канцэрт XX Фэстывалю мастацтваў "Арт-мажор" Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў.

Вечарына пачалася ўжо на ганку Дзяржаўнага музычнага тэатра, дзе выступілі ансамбль акардэаністаў "Туці" і дэкарацыйна-прыкладнага мастацтва. Паказ дасягненняў ахаліў усе "карысныя" плошчы фэа, уключаючы сцены і саму прастору, дзе фальклорны гурт "Баламуты" радасна "ўзбаламучваў" выстаўку студэнцкіх работ кафедры народнага дэкарацыйна-прыкладнага мастацтва. Ды ўсё ж эпіцэнтрам падзей стала, вядома, сцэна з залай. Тут, быў святочным карагодзе, мільгаль калектывы, салісты, харавыя, інструментальныя, танцавальныя нумары. Аднаго гэтага было дастаткова, каб пераканацца, што ў вядучай ВНУ культуры і мастацтваў рыхтуюць спецыялістаў усіх профіляў.

Каб прадставіць іх, фэстываль, паводле традыцыі, доўжыўся больш за два месяцы. Але калі яго асобныя канцэрты былі прысвечаны выхаванцам пэўных кафедраў, дык заключны акорд сабраў у вітальную гронку ўсё лепшае, што назапашана. Не забыліся і на прадстаўнікоў "немастацкіх" спецыяльнасцей, якія робяць велічэзны ўнёсак у развіццё культуры: тых жа навукоўцаў, бібліятэкараў. А як інакш, калі цяперашні форум праводзіўся ў рамках Года кнігі!

Сапраўды, кнігі ў тэатры было багата. Ды яшчэ якіх! Бібліятэка ўніверсітэта падрыхтавала адразу некалькі выставак: навуковай і творчай дзейнасці выкладчыкаў БДУКІМ (а гэта не толькі зборнікі, але і шматлікія манаграфіі), прыжыццёвых выданняў класікаў сусветнай і беларускай літаратуры. Пачэснае месца занялі і Якуб Колас з Янкам Купалам: іхняй спадчыне і літаратуры пра іх была прысвечана таксама асобная экспазіцыя. Надзвычай прыгожай атрымалася выстаўка "Беларусь у залатой вокладцы", дзе былі сабраны кнігі, што сталі пераможцамі нацыянальных і міжнародных конкурсаў. Не забыліся і на рарытэты, якія захоўваюцца ва ўніверсітэцкіх бібліятэчных фондах.

А вось канцэрт шмат у чым аказаўся "спяванкай": гучала шмат самых розных па стылі апрацовак беларускіх народных песень, выцягнутых з "бабуліных кучэркаў" і перакладзеных для любых складаў, уключаючы аркестравыя. Паміж нумарамі гучалі вершы, дэманстравалася відэа. Заключнай жа ўрачыстасцю стаў выхад рэктара БДУКІМ Барыса Святлова, які ўручыў дыпламы больш як дзесяці выкладчыкам — лаўрэатам "Арт-мажору-2012".

Фота Юрыя ІВАНОВА

Народны аркестр універсітэта. Дырыжор — Вікторыя Старыкава.

"Карысная" плошча "Арт-мажору"

Камертон

Дваццатая вясна фэстывалю

Студэнты кафедры харэаграфіі БДУКІМ.

Сіткам — праз стагоддзе

Новая дакументалістыка на тэлеэкране: ад "Губернскіх хронік" да "Справы №"

— Мне вельмі хацелася б, каб наша сённяшняя дзейнасць дасягнула таго ж поспеху, які ў свой час меў "Тэлефільм"! Створаныя на ім стужкі былі добра вядомыя па ўсім СССР, на іх вырасла некалькі пакаленняў прафесіяналаў тэлевізійнага кіно. На вялікі жаль, "Тэлефільм" быў закрыты на пачатку 2000-х, яго калектыву разышоўся па розных структурах ды тэлеканалах. Фактычна, "Тэлекіно" даводзіцца ствараць з пачатку. Але мэта засталася тая ж самая: стварэнне высакакаснага мастацкага дакументальнага прадукту для тэлеканалаў.

— Дык якімі праектамі "Тэлекіно" мае здзівіць глядача?

— У бліжэйшых планах — іранічны гістарычны сіткам "Губернскія хронікі", заснаваны на дакументальным матэрыяле. У аснове пяцісерыйнага цыкла — архівы мінскага газетчыка і літаратара канца XIX — пачатку XX стагоддзя

Дарафея Бохана. На аснове нататак гэтай асобы пра свецкае жыццё губернскага Мінска наш аўтар — гісторык Ксенія Луцкіна — падрыхтавала цікавы матэрыял, які мы ўбачылі ў выглядзе сітуацыйнай камедыі. Задача перад намі стаіць няпростая: сумясціць гістарычны матэрыял з ігравымі момантамі.

Таксама, спадзяюся, знойдзе сваё годнае месца ў эфіры і фільм пра Янку Купалу, які быў задуманы мною досыць даўно, і цяпер, у юбілейны год класіка, нарэшце, будзе зроблены. Стужкі пра Якуба Коласа, Максіма Танка ды іншых творцаў увайдучы ва ўжо запушчаны намі ў вытворчасць цыкл пад назвай "Абранае".

У планах таксама — экранныя версіі тэатральных спектакляў: мы будзем ствараць іх менавіта ў фармаце тэлекіно. І, канешне ж, — ігравыя карціны...

— Якім чынам "Тэлекіно" знаходзіць тэмы для сваіх праектаў?

— "Губернскія хронікі" — станочны прыклад творчага заказу з боку тэлеканала "Беларусь 2" і яго прадюсара Глеба Шульмана. У супрацоўніцтве з гэтым каналам "Тэлекіно" ўжо стварыла дзесяцісерыйны цыкл "Найвышэйшая мера" — пра найбольш рэзанансныя і складаныя крымінальныя справы ў найноўшай гісторыі Беларусі. Апошні цыкл мы рыхталі ў шчыльным кантакце са спецыялістамі з Міністэрства унутраных спраў, за што ім вялікая падзяка! Прычым, калі "Губернскія хронікі" — жанр для айчыннага тэлебачання абсалютна новы, то пры распрацоўцы цыкла на крымінальную тэматыку галоўным было адыскі ад распусьтоджаных у гэтым жанры штампаў і стэрэатыпаў, што, лічу, нам у выніку ўдалося.

— Рэканструкцыя ходу расследавання цяжкіх правапарушэнняў — распаўсюджаная з'ява на тэлебачанні...

Прынцып сінематэкі

Што ж адбылося на другім паверсе "Ракеты"?

Рэтраспектыўным паказам фільмаў Стэнлі Кубрыка распачала працу новая сталічная кінапляцоўка для кімананаў. Праект "Cinemascope", шырока вядомы сталічнай публіцы па праграмах у "Перамозе" і "Цэнтры-відэа", нарэшце атрымаў сталую прапіску ў камфортнай HD-зале кінатэатра "Ракета".

Размовы пра тое, што на другім паверсе кінатэатра "Ракета" "штосьці такое адбываецца", вяліся ўжо цягам некалькіх месяцаў. І вось нарэшце невядлікая зала на 44 чалавекі, у блакітна-фіялетавых колерах, з камфартабельнымі фатэліямі ды сучасным абсталяваннем, з праекта пераварылася ў рэальнасць.

— Пэўнае кінаабсталяванне пераехала сюды з зачыненага "Цэнтра-відэа", — распавядае адзін з кіраўнікоў кінаклуба "Cinemascope" Гера Глік, — а частку закупілі за кошт кінаклуба: той жа праектар, гукавую сістэму патрэбна было аднавіць — і мы набылі адпаведную апаратуру за ўласныя грошы...

Як і частку мэблі, якую замовілі ў гродзенскага вытворцы.

— Гэта кампанія, што спецыялізуецца на мэблі для кінатэатраў, — тлумачыць Гера Глік. — Мы вырашылі заказаць для нашай залы новую мадэль фатэляў, якая нават бліжэй для фатэляў-канап, чым да тых, што звычайна ёсць у кінатэатрах. Прадугледзелі таксама і "месцы для закаханых" — канапы для дваіх...

Але, вядома, нельга недаацэньваць і ўклад у справу "Мінскага кінавідэапракату": менавіта ён дапамог кінаклубу з выдаткамі на рамонтныя работы.

На публічнае адкрыццё кінаклуба прыехаў з лекцыяй пра раннюю творчасць Стэнлі Кубрыка расійскі кінааглядальнік, кіназнаўца Віктар Зацэпін. Падобную актыўнасць у правядзенні тэматычных сустрэч, лекцый, прэзентацый "Cinemascope" плануе працягваць і надалей.

— Акрамя, вядома, тэматычных паказаў, будзем запрашаць беларускіх і расійскіх кінааналітыкаў, кінематарафістаў, — адзначае Гера Глік.

Сярод яшчэ адных вартых увагі асаблівасцей праекта — дэманстрацыя фільмаў на мове арыгінала з субцітрамі. Як і магчымаць паглядзець рэдкую стужку цягам месяца: расклад кінапраграм, рэтраспектыву ў кінаклубе будзе пабудаваны такім чынам, каб глядач, які не здолеў паглядзець улюбёную стужку ў "прам'ерны" дзень, мог бы ўбачыць яе ў наступныя.

— Мы будзем працаваць па прынцыпе сінематэкі, — кажа спецыяліст. Урэшце, задумак не злічыць: гэта і дэманстрацыя стужак 8 і 16 мм, дакументальных фільмаў пра музыкантаў, аўтарскай анімацыі, эксперыментальнага відэа...

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ

На здымку: так выглядае новая HD-зала кінатэатра "Ракета".
Фота Юрыя ІВАНОВА

Тэлефармат

гляду, з улікам новых патрабаванняў тэлебачання, і расцэнкі аплаты працы. Карацей, апрача творчага працэсу даводзіцца займацца і адміністрацыйнымі пытаннямі.

— Чого, на вашу думку, не хапае нашым прафесіяналам у сферы тэлебачання?

— Новае пакаленне тых, хто працуе цяпер на беларускіх тэлеканалах, цалкам адпавядае прафесійным нормам і патрабаванням, але вучыцца яму трэба не па састарэлых падручніках, а — непасрэдна на практыцы, побач з дзеючымі прафесіяналамі. Такім самым чынам у свой час адукавалася наша пакаленне: са сваім настаўнікам Віктарам Карпілавым мы праводзілі на працоўным месцы куды больш часу, чым ва аўдыторыях.

Для таго, каб павышаць свой прафесійны ўзровень, стваральнікам нашага тэлебачання цяпер востра не хапае ўнутрыцэхавага кантакту, які амаль знік у апошнія гады. Банальна, але вельмі хочацца сесці з калегамі, з тымі, хто ацэньвае нашу працу, за адзін стол, паглядзець адно аднаму ў вочы, бо ў апошнія гады са сферы нашага кіно сышоў непасрэдны кантакт, развагі ўнутранага цэха, якія хацелася б абавязкова вярнуць...

Занатаваў Антон СІДАРЭНКА

Культура і інвестар: грані сацыяльнага партнёрства

Што рабіць аддзелу культуры райвыканкама, які не мае значных фінансавых сродкаў, каб адрамантаваць усе клубы і бібліятэкі? Адказ напрашваецца сам сабой: развіваць дзяржаўна-прыватнае супрацоўніцтва. Іншых умоў, каб культурнае жыццё ў раёне выйшла на новы, больш якасны, узровень, напэўна, проста няма.

Усё гэта выдатна разумеюць у Талачынскім раёне, дзе сітуацыя з матэрыяльна-тэхнічнай базай устаноў культуры — адна з самых праблемных на Віцебшчыне. Патрэбны капітальны рамонт як гарадскога Дома культуры, так і Дзіцячай школы мастацтваў. Супрацоўнікі ж раённага Дома рамёстваў і метадычнага цэнтра вымушаны "кватараваць" у звычайнай драўлянай хацінцы, умовы для працы ў якой, натуральна, далёкія ад ідэалу.

Выйсце, падаецца, — адно: развіваць дзяржаўна-прыватнае супрацоўніцтва. І самы галоўны, а можа, нават і адзіны шлях у гэтым кірунку — станаўленне турызму. Прынамсі, менавіта ў гэтым пераканана намеснік старшыні Талачынскага райвыканкама Іна Галубкова. Па яе словах, без развіцця турыстычнага складніка культурнага раёна наўрад ці змогуць зацікавіць сваёй дзейнасцю патэнцыйнага спонсара ці мецэната.

Пакуль што, як зазначылі ў кіраўніцтве Талачынскага райвыканкама, жыхары Беларусі і замежнікі ехаць у раён не спяшаюцца, хоць паглядзець на гэтай гасціннай зямлі сапраўды ёсць што. І ў першую чаргу патэнцыйнага турыста, натуральна, зацікавіць славуты гісторыя тысячагадовага Друцка. Але да "раскруткі" і неабходнага піяру сваёй гістарычнай спадчыны на Талачыншчыне пакуль толькі падступаюцца.

У перспектыве ў гэтым будынку XIX стагоддзя размесціцца музей.

"Запаведныя" вытокі праблемы

Для таго, каб прывабіць інвестара ці мецэната, спачатку, натуральна, варта стварыць цікавы праект. І такі бізнес-план у мясцовых культурна-адукацыйных сферах раённай культуры Валерыя Зайцава, ёсць. Гаворка — пра ідэю стварэння на гэтай зямлі гісторыка-археалагічнага запаведніка "Друцк".

Паводле гэтага маштабнага праекта, у названы запаведнік плануецца ўключыць усе помнікі археалогіі, гісторыі ды архітэктуры як Друцка, так і Талачына. А пасля надыйдзе час і для іншых спраў: рэканструкцыі шляху "з варагаў у грэкі", добраўпарадкавання Друцкага замчышча з узвядзеннем абарончых сценаў, уязной брамы і назіральнай вежы, арганізацыі штогадовых фестываляў на базе рыцарскіх і гістарычных клубаў ды многага іншага. Мэта — развіць краязнаўчы і культурны турызм на Талачыншчыне, а таксама музейфікаваць запаведную тэрыторыю.

Планы, пагадзіцеся, — маштабныя, і ў тым, што пад гэты праект будуць прыцягнуты не толькі дзяржаўныя, але і прыватныя сродкі, сумнявацца не даводзіцца. Але пакуль што ідэя талачынскіх крэатыўшчыкаў "прабуксоўвае". Прычым не першы год.

— Інстытут гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі ўжо распрацаваў для нас усе рэкамендацыі па стварэнні гэтага гісторыка-археалагічнага запаведніка, падрыхтаваў матэрыялы па арганізацыі ахоўнай зоны, — зазначае начальнік аддзела культуры. — Але існуюць некаторыя праблемы, без вырашэння якіх наш бізнес-план так і застаецца на паперы. Справа ў тым, што зямля, дзе знаходзіцца старажытнае гарадзішча, цяпер належыць сельскагаспадарчаму вытворчаму кааператыву "Друцк-Агра". Таму неабходна ўзгадніць усе заканадаўчыя нюансы па перадачы гэтых земляў пад юрысдыкцыю аддзела культуры...

Узгадненне тое, па словах Валерыя Зайцава, цягнуцца не першы год. Справа ў тым, што на дзядзінцы стайць будынак XIX стагоддзя, які належыць "Друцк-Агра" і выкарыстоўваецца як сталарны цэх калгаса. Без перадачы гэтага збудавання на баланс аддзела культуры немагчыма перадаць і зямлю. Валерыя Зайцаў сцвярджае, што ўсе неабходныя паперы будуць аформлены самым бліжэйшым часам. А пасля...

— Перш-наперш зробім у гэтым будынку музей, — распавядае Валерыя Фёдаравіч. — У тым, што ён будзе запатрабаваны шматлікімі турыстамі, я не сумняваюся. А потым будзем працаваць над увасабленнем ідэі Гісторыка-археалагічнага запаведніка "Друцк". Зразумела, хочацца, каб наш праект ажыццявіўся як мага хутчэй, але ўсё трэба рабіць згодна з заканадаўствам...

Каровы каля ўязной брамы

Народ нездарма кажа, што лепш адзін раз пабачыць, чым сто разоў пачуць. Таму не мог, натуральна, пад час паездкі па раёне не завітаць у Друцк. Проста на шляху ў гэтае славуты пасе-

Няўжо "Грашовае пытанне" застаецца вечным?

"Раскрутка" турыстычнай Талачыншчыны толькі пачынаецца

лішча раёна нас чакала яшчэ не адна турыстычна-прывабная "фішка" Талачыншчыны: каменны прыдарожны слуп XVIII стагоддзя, вадзяны млын на рацэ Крывая, а таксама старадаўні парк роду мясцовых дваран Хамянтоскіх. Так што гасцям патэнцыйна рэгіёна — сапраўды вялікі і можа прынесці значныя дывідэнды ўсім, хто возьмецца шчыраваць на гэтай багатай "дзялянцы"...

Друцк — аграгарадок кіламетраў за дзвядцять ад Талачына. Звычайнае паселішча, якіх тысячы па ўсёй Беларусі. Але хадзіць па ягоных ваколіцах усё адно незвычайна, бо адусюль літаральна дыхае славуты гісторыя Друцкага Княства.

Адразу ж на ўскрайку аграгарадка і знаходзіцца старажытнае гарадзішча. Дарэчы, як заўважыла дырэктар раённага краязнаўчага музея Ірына Пікулік, гэта адно з нямногіх месцаў у краіне, дзе добра захаваны рэльеф горада ранняга Сярэднявечча: дзядзінца, вакольнічы горад, абнесены высокімі землянымі валамі і ровам, што запаўняўся вадой з ракі Друць. Побач з вялікімі валунамі тут можна адшукаць кавалчкі старадаўняй керамікі. Па словах Ірыны Пікулік, мясцовыя жыхары пастаянна знаходзяць цікавыя гістарычныя арэфакты пад час працы на сваіх гарадох. А з выдатнай калекцыяй старажытнасцей можна азнаёміцца ў тым жа краязнаўчым музеі.

На жаль, цяпер на дзядзінцы ўсё зарасло травой, у якой вельмі добра пачуваюць сябе... каровы. Адна з іх кляз і ласавалася сакавітым абедам каля драўлянай уязной брамы дзядзінца. Сама ж брама, ды іншыя драўляныя пабудовы, якія былі ўзведзены тут пад час святкавання 1000-годдзя Друцка ў 2001-м, цяпер ніякім чынам, на жаль, не выкарыстоўваюцца.

— Былі планы запраسیць сюды рыцарскія клубы з Мінска, — дзеліцца сваімі думкамі Валерыя Зайцаў, — але вечнае грашовае пытанне не дае нам гэтага зрабіць. А шкада...

Грашовае пытанне, абяцае застацца сапраўды "вечным". Але чаму б не зладзіць у Друцку для пачатку раённае ме-

Галерэя спонсараў ад "К"

— **Аляксандр Васільевіч, перад нашай гутаркай я пазнаёміўся з вашым намеснікам — Сяргеем Мацюшэўскім. Дык вось, першае што ўбачыў на яго рабочым stole, — стос білетаў на пастаноўку Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа, якую плануецца зладзіць днямі ў гарпасялковым Доме культуры Коханавы. Билеты выкуплены і будуць распаўсюджаны сярэд супрацоўнікаў прадпрыемства. Ведаю, што гэта не адзіны прыклад падтрымкі "Белтрубпластам" мясцовых культурна-адукацыйных устаноў...**

— Шчыра кажучы, на маю думку, падтрымка сферы культуры ад нас не такая ўжо і вялікая. Але з культуры працы, якая пануе на нашым прадпрыемстве, ды і не толькі на нашым. Нават у рэстаране афіцыянт (калі ён — прафесіянал) павінен выказаць культуру паводзін. А вось гэта, на жаль, рэдка даводзіцца бачыць...

— **Дапамога сацыяльнай сферы — адзін з прыярытэтных накірункаў для вашага прадпрыемства? Бо ведаю яшчэ шмат прыкладаў падтрымкі "Белтрубпластам" мясцовых ініцыятыв. Часам некаторыя бізнесмены скардзяцца на беларускае**

Гарадскі пасёлак "Коханавы" вядомы на ўсю краіну тым, што тут працуе завод "Белтрубпласт". Прыватнае прадпрыемства, на якім задзейнічана больш за трыста чалавек не толькі з Коханавы, але і з іншых рэгіёнаў Беларусі, пастаўляе сваю разнастайную прадукцыю ва ўсе куткі нашай краіны. Гутарка з генеральным дырэктарам "Белтрубпласта" Аляксандрам ЧУРКІНЫМ замест запланаваных дваццаці хвілін расцягнулася больш чым на гадзіну, прычым натуральна скіравалася з тэмы дзяржаўна-прыватнага супрацоўніцтва ў рэчышча развіцця турызму не толькі на Талачыншчыне, але і ў Беларусі наогул. А напрыканцы сустрэчы кіраўнік прадпрыемства зладзіў і невялікую экскурсію па вытворчых цэхах сваёй арганізацыі.

Справа — не "труба"!

заканадаўства, якое не дазваляе атрымаць фінансавых дывідэндаў ад супрацоўніцтва з той жа сферай культуры. Напрыклад у ЗША сума сродкаў, выдаткаваная прыватнікам на закупку абсталявання ў музей ці на правядзенне канцэрта, вызваляецца ад падатку на прыбытак...

— На мой погляд, беларускае заканадаўства вельмі добра распрацавана і спрыяе як у нашай працы, так і ў аказанні спонсарскай падтрымкі. Так што ў гэтым плане я не бачу асаблівых перашкод. Іншая справа, што варта даць магчымаць папрацаваць у сферы культуры прыватнаму капіталу, напрыклад, пры аказанні пэўных паслуг. Прыкладу прыклад. Нядаўна, 9 мая, да мяне прыехалі сябры з Расіі. Паехалі ў Мінск, наведалі некаторыя культурныя аб'екты сталіцы. Але захацелася здзівіць чым-небудзь своеасаблівым. Выйсце знайшоў адразу: прапанавалі паехаць у вядомы беларускі скансен, што ў Строчыцы пад Мінскам. Сябрам усё спадабалася, акрамя той інфраструктуры, якая ёсць, ці, дакладней кажучы, якая адсутнічае ў музеі пад адкрытым небам. Нават адзіны рэстаран беларускай нацыянальнай кухні, якой я хацеў здзівіць сяброў, быў у гэты дзень зачынены... Перакананы,

што ў такіх месцах якасныя рэстараны і кафэ, пункты продажу сувеніраў павінны быць літаральна на кожным кроку!

— **Але паступова гэтая праблема вырашаецца і ў Беларусі: названаму пытанню надаецца шмат увагі...**

— Згодзен, нейкія зрухі ў дадзеным пытанні ёсць. Але ўсё адно, у плане развіцця турыстычнай інфраструктуры ў Беларусі, напрыклад, у тым жа Міры і Нясвіжы, куды ў першую чаргу едуць замежнікі, яшчэ шмат што трэба зрабіць. Бо ў тым жа Нясвіжы практычна няма дзе паесці на сённяшні дзень. Падобных палацаў у Еўропе — безліч, таму трэба скіроўваць увагу на такі аспект, як продаж сувеніраў, аказанне турыстычных паслуг... Вось нядаўна працягнуўся замежнікі менш траціць унутры краіны, чым беларусы за межамі краіны. Дык гэта таму, што за мяжой турыстычная інфраструктура развіта на некалькі парадкаў лепш, чым у Беларусі. Таму варта клапаціцца менавіта пра добраўпарадкаванне месцаў адпачынку, пра наладжаны і якасны сэрвіс, пра кафэшкі, якія павінны быць літаральна на кожным кроку. А без стварэння спрыяльных умоў для прыватніка прыдарожны сэрвіс і турыстычная інфраструктура, на маю думку, так і застаюцца ў Беларусі на нізкім узроўні...

рапрыемства — фестываль сярэднявечнай культуры з удзелам рыцарскіх ці гістарычных клубу? А пасля можна было б выйсці на міжрэгіянальны ўзровень з наступным замахам на рэспубліканскі... На жаль, па словах таго ж Валерыя Зайцава, мая журналісцкая прапанова не мае пад сабой грунту: ніводнага клуба гістарычнай тэматыкі на Талачыншчыне пакуль што не створана. І гэта, як зазначыў Валерыя Федаравіч, адназначны пралік мясцовых крэатыўшчыкаў ад культуры.

На жаль, пралік гэты — не адзіны. Як змог пераканацца пад час камандзіроўкі, гістарычная тэматыка супрацоўнікамі сферы культуры раёна выкарыстоўваецца даволі слаба. Акрамя экспазіцыі краязнаўчага музея, дзе можна ўбачыць разнастайныя прадметы сівой даўніны, аддзел культуры больш нічога не прапануе заезджаму турысту, ахвочаму да гісторыі. Ну, хіба што некалькі турыстычных маршрутаў па горадзе і раёне. А дзе ж тэатралізацыя на ўваходзе ў той жа раённы музей, фатаграфаванне з рыцарам у латах ці "главой" роду Хамянтаўскіх? Дзе рыцарскія турніры пад час правядзення Дня горада і тур-

на старонках мясцовага друку, што спрыяе далейшаму развіццю дзяржаўна-прыватнага партнёрства ў раёне.

А ў аграгарадку "Коханова" пасляхова наладзілі супрацоўніцтва з раённай інспекцыяй па ахове навакольнага асяроддзя. Напачатку ў мясцовай бібліятэцы сіламі супрацоўнікаў быў створаны экалагічны клуб. Загадчык бібліятэкі Марыя Цупрыяновіч, па яе словах, звярнулася пасля гэтага да кіраўніцтва раённай інспекцыі з просьбай аб падтрымцы аматарскага аб'яднання. І мясцовыя экалагі ідуць Марыі Яўгенаўны падтрымалі. На сродкі спонсараў былі закуплены стэлажы і кнігі, аўдыя- і відэадыскі ды многае іншае. Дадзенае супрацоўніцтва, па словах загадчыцы бібліятэкі, развіваецца паспяхова ўжо цягам некалькіх гадоў і карыснае як для ўстановы культуры, так і для тых школьнікаў, якія наведваюць аматарскае аб'яднанне.

Усё гэта, натуральна, не можа не радаваць, але падобныя прыклады ў раёне — адзінаквыя. Па словах Валерыя Зайцава, які, дарэчы, працуе на сваёй пасадзе менш за год, яшчэ адна прычына не надта радаснай карціны дзяржаў-

на-прыватнага супрацоўніцтва ў рэгіёне ў тым, што вялікія намаганні аддзел культуры прыкладае для выканання плана платных паслуг, а не для наладжвання бізнес-кантактаў. Вынікі работы аддзела па выкананні платных паслуг сапраўды ўражваюць: калі за 2011-ы было зароблена 72% ад плана, дык за першы квартал бягучага года — ужо 142%! Вынікі — унушальныя, і таму, як адзначыў Валерыя Зайцаў, цяпер самы час задумацца і над павелічэннем стонсарскай падтрымкі ўстаноў культуры.

Тры гады: што змянілася?

Напрыканцы хачу адзначыць вось яшчэ што. У Талачынскім раёне "К" пабывала прыкладна тры гады таму. Гутарка ў тым артыкуле вялася ў асноўным пра кадравы патэнцыял раёна, які на той час быў не надта здавальняльны.

На жаль, за гэтыя гады не шмат што змянілася. У сферы культуры Талачынскага раёна працуе шмат тых, хто не мае спецыяльнай адукацыі, ды і моладзь тут, на жаль, не затрымліваецца. І менавіта з кадравага пытання пачала нашу размову намеснік старшыні Талачынскага райвыканкама Іна Галубкова. На яе думку, аддзелу культуры варта надаваць больш увагі вырашэнню гэтай праблемы, бо без высакласных спецыялістаў стварыць цікавы праект, распрацаваць тое або іншае захавальнае мерапрыемства, якім можна будзе прыцягнуць спонсара, папросту немагчыма.

Цалкам згодны з агучанай пазіцыяй раённага кіраўніцтва. Кадры сапраўды вырашаюць усё. Без творчых людзей у сферы культуры не будзе як цікавых праектаў, так і паспяховага развіцця турызму, а таксама не распачнецца напоўніцу рэалізацыя дзяржаўна-прыватнага супрацоўніцтва. І вечнае грашовае пытанне сапраўды назаўсёды застаецца вечным.

Юрыі ЧАРНЯКЕВІЧ, наш спецыяльны карэспандэнт Мінск — Талачынскі раён — Мінск
Фота аўтара

Такія старадаўнія слупы можна ўбачыць каля дарогі на Талачын.

нір лучнікаў на Друцкім дзядзінцы або наладжаны продаж сувеніраў — як у музеі, так і ў ДOME рамёстваў? Пералік ідэй, якія, не раўнуючы, ляжаць на паверхні і не патрабуюць значных высілкаў для ўвасаблення, можна доўжыць. Бо, перакананы, шмат што можна зрабіць, не наракаючы пры гэтым на вечную адсутнасць фінансавання... Натуральна, рабіць — нашмат цяжэй, чым пра гэта гаварыць.

Экалагічнае супрацоўніцтва

А што ж усё-такі з дзяржаўна-прыватным супрацоўніцтвам у сферы раённай культуры? Па словах начальніка аддзела культуры Талачынскага райвыканкама, яно хоць і развіваецца, але не тымі тэмпамі, якімі хацелася б. У раёне не так ужо і шмат прадпрыемстваў, ды і тыя, што могуць і хочучы ўзаемадзейнічаць з аддзелам культуры райвыканкама, выдаткоўваюць на дапамогу сферы няшмат. Але нават і падобная малая дапамога — важкі ўнёсак у паляпшэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы ўстаноў культуры ды бяспечны вопыт узаемадзейнення са спонсарамі.

Напрыклад, многія канцэрты сельскіх дамоў культуры ладзяцца пры фінансавай падтрымцы кіраўнікоў мясцовых СВК. Што ж да горада, дык у тым жа ДOME культуры спонсары таксама бываюць вельмі часта і дапамагаюць не толькі грашыма, а і ў закупках неабходнага абсталявання ці касцюмаў для творчых калектываў, напрыклад, для ветэранскага хору ГДК. Вельмі дапамагае сферы раённай культуры і Талачынскі кансервавы завод, дырэктар якога Анатоль Анухоўскі быў сёлета зусім не выпадкова абраны "Чалавекам года" Віцебшчыны.

Уся гэтая спонсарска-мецэнацкая дзейнасць, па словах Валерыя Зайцава, адразу знаходзіць адлюстраванне

Дырэктар раённага краязнаўчага музея Ірына Лікулік і начальнік аддзела культуры Валерыя Зайцаў на месцы былой сядзібы Хамянтаўскіх. А гэтаму старадаўняму дубу — яшчэ адной турыстычнай прынадае раёна — больш за 600 гадоў.

У працяг тэмы публікацыі "К"

Карэктывы для бібліятэк

У мінулым нумары "К" звярнула ўвагу на будучыню і перспектывы развіцця сельскіх бібліятэчных устаноў. Узнятыя ў артыкуле бібліятэкара Вольгі Палунчанка праблемы — сапраўды актуальныя і надзённыя. І ўвага да вырашэння шматлікіх бібліятэчных пытанняў — сёння самая пільная на розных узроўнях уладных структур.

Пацвярджэннем гэтаму — словы губернатара Віцебскай вобласці Аляксандра Косінца, выказаныя ім пад час пасяджэння аблвыканкама 30 мая. "Выхаванне любові да кнігі і да чытання трэба пачынаць са стану бібліятэк, у першую чаргу — на сяле і ў навучальных установах", — падкрэсліў пад час названага мерапрыемства старшыня аблвыканкама.

Кіраўнік вобласці даў нездавальняючую ацэнку матэрыяльна-тэхнічнаму стану сельскіх бібліятэк і запатрабаваў ад упраўлення культуры аблвыканкама ў самыя сціплыя тэрміны вывучыць праблемы матэрыяльнай базы сельскіх бібліятэк і ўмовы працы бібліятэкараў рэгіёна. Губернатар таксама запатрабаваў ад мясцовых органаў улады разгледзець пытанні фінансавання рамонтных работ і ўнесці неабходныя карэктывы ў бюджэт бягучага года, а таксама вывучыць магчымасць аб'яднання ў вёсках школьных і публічных бібліятэк, калі рамонт апошніх немэтазгодны.

Хэдлайн рэгіёна: выніковасць агульнай справы

Вяртанне будзе!

Сёння інфармацыя пра збор сродкаў на набыццё экзэмпляра Статута Вялікага Княства Літоўскага 1588 года для Музея гісторыі Магілёва абмяркоўваецца ці не на ўсёй беларускай інтэрнэт-прасторы. Яшчэ па стане на 29 мая было ўжо сабра-на 15 575 долараў ЗША з неабходных 45 тысяч. Калі нумар рыхтаваўся да друку, на стужках інфарм-агенцтваў з'явілася радасная навіна: неабходная сума на набыццё старадаўняй беларускай рэліквіі сабрана.

— З'явілася інфармацыя, што вы ўнеслі залогавы кошт за кнігу. Наколькі гэта было неабходна?

— Сапраўды, мы ўнеслі 10 працэнтаў ад кошту кнігі і такім чынам знялі яе з далейшага ўдзелу ў аўкцыёне. Гэта дазваляе не хвалявацца за тое, што ейны кошт вырасце ці нехта перакупіць выданне.

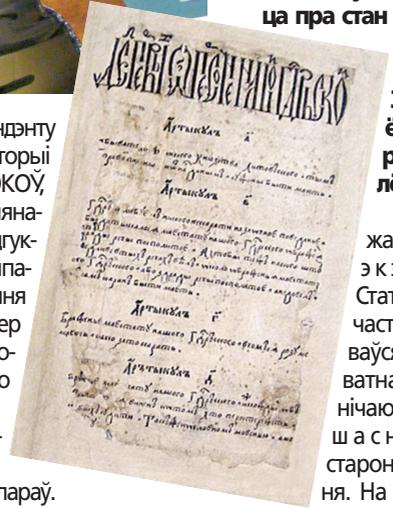
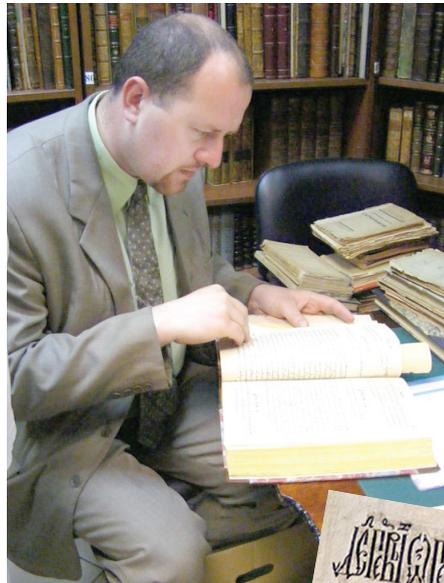
— Як вам падалося за час правядзення акцыі: наколькі цяжка сабраць такую істотную суму грошай, тым больш — на кнігу? Ці з разуменнем ставіцца грамадскасць да такой ініцыятывы і актыўна далучаецца да яе, у тым ліку самі магіляўчане?

— Вельмі радуе, што да справы па зборы сродкаў на набыццё Статута Вялікага Княства актыўна далучыліся гараджане. Я асабіста ведаю людзей, якія збіраюць сродкі ў арганізацыях, навучальных установах, прыватных фірмах. Цягам апошняга часу даялося пазнаёміцца з многімі прадпрымальнікамі, якія прыходзяць у наш музей і прапануюць сваю дапамогу. Што немалаважна, гэты працэс — няспынны. Пра тое сведчыць і інфармацыя з лічбамі сум грашовых пераводаў на банкаўскім рахунку музея, якая штодзённа абнаўляецца на нашым сайце.

— Не магу не запытацца пра стан кнігі, якая каштуе больш за 370 мільяёнаў беларускіх рублёў...

— На жаль, гэты экзэмпляр Статута толькі часткова захавалася. У прыватнасці, адсутнічаюць першыя шаснаццаць старонак выдання.

На некаторых аркушах кнігі бачны сляды рэстаўрацыі, зробленай, хутчэй за ўсё, у ХХ стагоддзі. Астатняя яе частка захавалася добра, тэкст можна без цяжкасці прачы-

Як расставёў карэспандэнт "К" дырэктар Музея гісторыі Магілёва Аляксей БАЦЮКОЎ, у адказ на зварот Нацыянальнага банка краіны адгукнулася фінансавая кампанія "Альпары". Яна сёння пацвердзіла свой намер выдаткаваць 30 тысяч долараў у дадатак да ўжо сабранай сумы.

Нагадаем, што на набыццё Статута ВКЛ патрабавалася 45 тысяч долараў. Апроч названага ахвяравання, прыкладна 9 тысяч долараў пералічылі на дабрачынны рахунак музея грамадзяне Беларусі, каля 4,5 тысячы долараў ахвяраваў невядомы магілёўскі

Ці былі ў вашым рэгіёне падобныя прыклады паспяховага дзяржаўна-прыватнага партнёрства? Пішыце на адрас: 220013, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77 або kultura@tut.by, тэлефануйце ў рэдакцыю па нумары 8-017-334-57-23, абмяркоўвайце тэму на www.facebook.com/kimpresby! Нам важная менавіта ваша думка!

прадпрымальнік і 100 000 расійскіх рублёў выдаткаваў расійскі бізнесмен — заснавальнік і спонсар беларускай літаратурнай прэміі "Дэбют".

— У першую чаргу трэба адзначыць, што не так даўно разам са Зміцерам Яцкевічам, навуковым супрацоўнікам з Нацыянальнага гістарычнага архіва, я наведваў уласніка кнігі ў Маскве. У выніку дэталевага вывучэння кнігі наш эксперт пацвердзіў, што дадзенае выданне сапраўды з'яўляецца помнікам кніжнай культуры XVI ст., і ў прыватнасці — не што іншае, як Статут Вялікага Княства Літоўскага з друкарні Мамонічаў. Акрамя таго, гэта ж пацвердзіў і эксперт з расійскага боку — навуковы супрацоўнік Расійскай дзяржаўнай бібліятэкі Аляксандра Гусева, — кажа Аляксей Бацюкоў.

таць. Трэба сказаць, што ў калекцыі Музея гісторыі Магілёва таксама маецца шэраг старадрукаў, у тым ліку кнігі XVII — XVIII стагоддзяў, выданыя на нашай зямлі. Аднак Статут ВКЛ стане, відавочна, адным з самых каштоўных экспанатаў музея. Пры гэтым кніга абавязкова трапіць у пастаянную экспазіцыю для ўсеагульнага доступу. Для гэтага ўжо сёння прадумваецца ажыццяўленне клімат-кантролю і адпаведнай сігналізацыі. Плануецца таксама яе адсканіраваць і зрабіць тым самым даступнай для дастатковага і аматараў кніжнай культуры нашай краіны...

Кастусь АНТАНОВІЧ
На здымках: Аляксей Бацюкоў вывучыў стан кнігі ў Маскве; старонка са Статута ВКЛ.

Агляд пошты

Клопаты і... прыгоды недылетантаў

Крэатыў, ідэі,
праблемнасць...

Пачатак лета — не толькі старт для адпачынкаў, але і надзвычай гарачы час для творчай самарэалізацыі. У гэтым пераконвае і апошняя майская рэдакцыйная пошта.

Пра II Адкрыты конкурс юных піяністаў гарадоў-пабрацімаў Наваполацка "Музычная лілея" напісаў дырэктар ДШМ № 1 Наваполацка **Аляксандр Хітроў**. Сёлета музычнае свята сабрала 49 канкурсантаў ва ўзросце ад 8 да 15 гадоў з Беларусі, Расіі, Украіны, Латвіі і Літвы. У першай узроставай групе (да 10 гадоў) лаўрэатамі сталі К.Вавілонская з Наваполацка, А.Гарачава з Арэхава-Зуева, М.Рэдыка з Вентспілса, В.Трухановіч з Мінска... "Музычная лілея", такім чынам, стала падставай для развіцця міжнародных культурных стасункаў, абмену вопытам выкладання музычных дысцыплін.

Яшчэ адзін музычны конкурс — духавых аркестраў — прайшоў у Гомелі. Пра гэта паведамляе **вядучы метадыст па інструментальным мастацтве Гомельскага абласнога цэнтры народнай творчасці Алена Марчукова**. У конкурсе прынялі ўдзел лепшыя калектывы з рэгіёна і абласнога цэнтры. Адкрыццём мерапрыемства, якое праводзіцца ў сёмы раз, сталі аркестр Жлобінскай дзіцячай школы мастацтваў № 1 і эстрадны ансамбль "ReMix" Рэчыцкай ДШМ.

Прыемна, што ў нашых навучальных установах літаральна віруе творчае жыццё. Аршанская дзіцячая школа мастацтваў № 3, якая знаходзіцца ў Барані, прызнана лепшай ДШМ Віцебскай вобласці. **Выкладчыца гэтай установы Наталля Латышава** расказвае, што 14 мастакоў і 3 піяністы школы — стыпендыяты спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай

Бібліятэкар сельскай бібліятэкі Навадворскага цэнтры традыцыйнай культуры (Мінскі раён) **Тацяна Дзянісік** даслала ў рэдакцыю ліст пра крэатыўны ўрок, прысвечаны 110-годдзю з дня нараджэння паэта, крытыка, перакладчыка Язэпа Пушчы...

Радуе тое, што кола нашых пазаштатных аўтараў пастаянна пашыраецца. Да прыкладу, пра гала-канцэрт Рэспубліканскага фестывалю мастацкай самадзейнасці "Наш банк, табе мы прысвячаем..." напісала **начальнік прэс-службы "Беларусбанка" Ларыса Грынько**. Канцэрт адбыўся 26 мая ў Рэспубліканскім палацы культуры прафсаюзаў і быў прымеркаваны да 90-годдзя

Ліда: акцэнт на здароўе!

У шосты раз прайшла Рэспубліканская галіновая спартакіяда работнікаў культуры і мастацтва

Усе — пераможцы!

Два гады таму ў Лідзе на месцы вялікай пусткі, дзе знаходзіўся рэчавы рынак, фактычна ў чыстым полі, за пяць месяцаў быў узведзены спартыўны комплекс "Алімпія". Стадыён прызначаны для заняткаў лёгкай атлетыкай і футболам, а ўніверсальная зала — для тых відаў спорту, якімі больш зручна займацца пад дахам. За два гады "Алімпія" набыла добрую славу і стала спартыўным цэнтрам Гродзеншчыны. Звыклія для "Алімпіі" і мерапрыемствы рэспубліканскага маштабу. Вось і ў мінулыя суботу ды нядзелю Ліда, а значыць — "Алімпія", прымала VI Рэспубліканскую галіновую спартакіяду работнікаў культуры і мастацтва.

У ёй прынялі ўдзел каманды ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў, а таксама супрацоўнікі адпаведнага ўпраўлення Мінскага гарадскога выканаўчага камітэта і зборная рэспубліканскіх арганізацый культуры. Удзельнікі Спартакіяды змагаліся за прызы Міністэрства культуры, Міністэрства спорту і турызму, галіновага прафсаюза.

На Спартакіядзе адбыліся спаборніцтвы па міні-футболе, лёгкаатлетчным кросе, валеболе, перацягванні каната, гіравым спорце, настольным тэнісе

ленні самадзейных артыстаў на стадыёне пад час адкрыцця спаборніцтваў. Вялікі святочны канцэрт, прысвечаны Спартакіядзе, адбыўся тым жа днём у гарадскім Палацы культуры.

Адкрываў Спартакіяду міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка. У сваім слове, звернутай да ўдзельнікаў і гасцей спартыўнага свята, ён адзначыў важнасць пашырэння здаровага ладу жыцця і ўзаемазвязі здароўя фізічнага і духоўнага. На спартакіядзе няма пераможных — усе пераможцы, бо абралі правільныя жыццёвыя арыенціры. Міністр пажадаў удзельнікам поспехаў у працы і спорце. Таксама віталі спартсменаў прадстаўнікі Міністэрства спорту і турызму, галіновай прафсаюзнай арганізацыі, мясцовых улад.

Што да вынікаў, дык першае месца гэтым разам — за Гомельшчынай. На другім — зборная рэспубліканскіх арганізацый культуры. На трэцім — Магілёўшчына.

Пётра ВАСІЛЕЎСкі,
наш спецыяльны карэспандэнт
Мінск — Ліда — Мінск
На здымках: удзельнікі
Рэспубліканскай галіновай
спартакіяды.
Фота аўтара

Бяспека жыцця

Лета ў летніку

На час канікул многія школьнікі адпраўляюцца ў загарадныя летнікі і аздараўленчыя цэнтры. Таму ў плане бяспекі гэтыя месцы патрабуюць пастаяннай увагі з боку кіраўніцтва названых устаноў.

жыму, распрацоўка алгарытму дзеянняў абслугоўваючага персаналу на выпадак узнікнення пажару ды іншых надзвычайных сітуацый, арганізацыя дзяжурства ў начны час, абсталяванне памяшканняў неабходнай колькасцю сродкаў пажаратушэння і сувязю, а таксама кантроль за свабодным пад'ездам пажарных аўтамабіляў да ўсіх будынкаў і водных крыніц.

Гэты пералік патрабаванняў кіраўніцтва дзіцячых летніх устаноў патрэбна ведаць на памяць. Як і тое, што, да прыкладу, пад час прыёму на працу кожны супрацоўнік установы павінен абавязкова прайсці супра-

ць пажарны інструктаж, навучыцца карыстацца першаснымі сродкамі пажаратушэння. Вітаецца і стварэнне ў дзіцячых аздараўленчых летніках добраахвотных пажарных дружын. Перад пачаткам кожнай змены з членамі ДПД варта ладзіць заняткі, у тым ліку практычныя, на якіх можна адпрацоўваць навыкі ліквідацыі пажару і эвакуацыі летніка.

І, канешне ж, пільны кантроль за дзіцячымі летнікамі ажыццяўляюць інспектары Дзяржпажарнага нагляду, прычым як да пачатку аздараўленчага сезона, так і пад час яго, а таксама пастаянна ладзяць у іх планавыя і пазапланавыя правэркі ды інструктажы.

Тацяна БЫЧАНОК, спецыяліст аддзела прапаганды і навучання Савецкага РАНС г. Мінска

і дартсе. Спартсменам і гледачам пашчасціла з надвор'ем: ні дождж, ні хмары не сапсавалі настрою — сапраўдны стандарт спартакіяды ў фармаце open air. На спаборніцтвах такога роду, як і ўвогуле ў аматарскім спорце, галоўнае — не вынікі, не паказчыкі, якія ўсё адно не могуць раўняцца са спортам прафесійным, але атмасфера свята і ўмацаванне духу карпаратыўнасці. У дадзеным выпадку — усталяванне сяброўскіх сувязей паміж калектывамі арганізацый сферы культуры.

І свята — атрымалася. Парупіліся пра гэта найперш гаспадары, гарадскія ўлады Ліды. Сярод іншага, яны арганізавалі выступ-

Упершыню гэтая музычная п'еса — "Маё сэрца б'ецца" — пагрукала ў нашы сэрцы яшчэ ў 2009-м, напісаная Аленай Васілеўскай (цяпер — Сітнік) ды Дар'яй Шэнай і пастаўленая Паўлам Харланчуком. Ён і ягоная жонка, актрыса Ганна Южакова, якая тады чакала дзіця, сыгралі ў спектаклі галоўныя ролі. Цяпер пастаноўка не проста аднавілася — ужо на ўзроўні сцэнарыя яна была дапрацавана і пашырана. Ідэя ж засталася нязменнай: у Нябеснай Школе дзеці рыхтуюцца да выпуску — свайго нараджэння. Але ж ці ўсе яны трапляць на зямлю, у свет людзей?

Паміж небам і зямлёй...

— Гэта мая асабістая пазіцыя і ўсёй нашай сям'і, — кажа Павел ХАРЛАНЧУК, — ніхто не мае права забіраць жыццё. Ненароджанае немаўля — таксама чалавек, у яго ёсць сваё прызначэнне, вызначанае на Нябёсах. Таму самае галоўнае — каб спектакль дайшоў да бацькоў, цяперашніх і будучых, каб яны задумаліся, што ў жыцці найважнейшае... Гэта не проста сюжэт пра сямейную пару, якая даведаўшыся пра цяжарнасць, паўстае перад выбарам: рабіць аборт ці не. У цэнтры аповеду, пры ўсёй яго займальнасці і разгортванні падзей на зямлі і Нябёсах, апынаецца сістэма прывіраўтэаў. У нас часта на першае месца ставіцца кар'ера, а трэба — наадварот. Бо інакш жыццё заходзіць у тупік, і нічога, акрамя гонкі за ўяўнымі каштоўнасцямі, у ім не застаецца. А трэба калісьці спыніцца і задумацца, дзеля чаго жывеш. Кажуць, калі аддаеш — набываеш. А калі гэтая аддача — дзеціма, яна вяртаецца ўдвая. Дзеці — гэта тое, што цябе падтрымлівае і дзеля чаго хочацца жыць. Яны — галоўная радасць жыцця. А слава, грошы — паняцці "надзьмутыя". І хутка лопаюцца, бы тыя мыльняныя бурбалкі...

— **Такія перакананні ў вас яшчэ з дзяцінства склаліся? Ці пазней, ужо свядома?**

— Мая маці працавала ў школе-інтэрнаце для дзяцей-сірот, але тады яны не выклікалі ў мяне нейкага асаблівага спачування: маўляў, дзеці як дзеці. Але з самага дзяцінства мяне кранала... ды не проста кранала — абражала сітуацыя, калі, вобразна кажучы, "невінаватага б'юць". Мы можам прыпуціць гэтае пачуццё (з узростам у многіх так і бывае), але яно закладзена ў нас ад пачатку, яшчэ падсвядома, а ўжо потым мы трубеём, "абрастаем" гэткай "таўстаскураццю". І толькі Бог не дае нам страціць чалавечага аблічча. Ненароджаныя дзеці — таксама тыя невінаватыя, якіх хтосьці можа забіць. І дзеці без бацькоў — такія ж невінаватыя. Мы з жонкай у гэтым сшыліся, і захацелася штосьці зрабіць...

— **Раскажыце пра сваіх дзяцей. Для многіх здаецца неверагодным, што ў знакам-**

Да Міжнароднага дня абароны дзяцей

У першы дзень лета, пачынаючы з 1950 года, адзначаецца Міжнародны дзень абароны дзяцей. Сёлета сярод акцый, прымеркаваных да гэтай даты ў Беларусі, асабліва вялікі грамадскі рэзананс атрымалі дзве. Гэта спектакль "Маё сэрца б'ецца", пастаўлены актёрам і рэжысёрам Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы Паўлам Харланчуком у Маладзёжным тэатры эстрады, і дакументальная стужка "Анёлы не спяць", стварэнне якой было ініцыявана лідарам гурта "J:Морс" Уладзімірам Пугачам і падтрымана Дзіцячым фондам ААН (ЮНІСЕФ) і Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

А што пагрукае ў нашы дзверы, каб вярнуцца ўдвая?

СЭРЦА Б'ЕЦЦА, ПАКУЛЬ АНЁЛЫ НЕ СПЯЦЬ

тага артыста, прызнанага лепшым па выніках Нацыянальнай тэатральнай прэміі, занятага ўжо ў двух дзясятках расійскіх і беларускіх фільмаў ды серыялаў, ва ўлюбёнца публікі, па якім дзяўчаты пачакамі "сохнуць", — чацвёра дзяцей.

— У мяне цудоўная жонка, з якой магчыма ўсё! Менавіта яна, у асноўным, займаецца побытам. Мне ж папраўдзе даводзіцца шмат працаваць, я ўжо шэсць гадоў не адпачываў разам з сям'ёй.

Але сёлета ў жніўні — усё кіну і паедзем на Азоўскае мора. На машыне ці на цягніку — не так важна, галоўнае — разам. Бо ў астатні час сабрацца разам даводзіцца толькі позна ўвечары. Мы жывём у Ратамцы, з маці Ганны, якая нам вельмі дапамагае. Піліп скончыў другі клас, літаральна днямі атрымаў дзве "дзвяткі" за дыктоўку па беларускай мове. Малайчына! Ён замацаваны за школай, але вучыцца па індывідуальнай праграме — вядома, з маці. І ў канцы кожнай чвэрці здае ў школе заданні "выпрабаванні". На заканадаўчым узроўні ёсць такая магчымасць — чаму б ёй не скарыстацца? А яшчэ ён займаецца музыкай.

— **Таксама метадам "хатняй адукацыі"?**

— Не, ён вучыцца ў дзіцячай музычнай школе № 10, што непадальк ад Купалаўскага тэатра. Грае на гітары і спявае ў хоры. Яму вельмі падбаецца! Івоне пяць гадоў, і яна яшчэ толькі рыхтуецца да школы — разам з Адэляй, якой чатыры. Алівіі ж усяго два гадкі, але яна таксама хутка развіаецца, вельмі кемлівая дзяўчынка. Як жа інакш у такім атачэнні! Усе яе любяць, песцяць, але, зноў-такі, у вялікай дзіцячай кампаніі (ёсць яшчэ Настася — пляменніца) эгаістам стаць не атрымаецца.

— **Такі вопыт сямейнай "дзіцячай каманды", дзе двое старэйшых трапілі да вас з жонкай ужо са сваімі характарамі і далёка не бяскрыўным мінулым, — ці дапамагаў ён знаходзіць паразуменне з дзецьмі, якія ўдзельнічаюць у спектаклі? Наколькі я ведаю, яны — самыя звычайныя, не са школ з тэатральным ухілам...**

— З дзецьмі ўвогуле працаваць складана, яны хутка стамляюцца. А тут яшчэ — усе з розных школ, у кожнага — свой расклад, нават сабраць іх разам не заўсёды проста. А яны ж у спектаклі не толькі іграюць — і спяваюць, і танчаць! Але тэма не давала апусціць рукі. Так і рэжэсавалі — дзесяці амаль месяца...

Праца над фільмам "Анёлы не спяць" вялася каля года. Чатыры дні здымак (рэжысёр — Максім Сіры) праходзілі ў Магілёўскай спецшколе закрытага тыпу, куды для ўдзелу ў праекце прыехалі і дзяўчынкі з Петрыкаўскага спецыяльнага ПТВ лёгкай прамысловасці. Потым — адбор матэрыялу, мантаж (рэжысёр — Аляксандр Гарадко), агучка... Тыя, хто паспеў паглядзець стужку ўчора, не адыходзячы ад тэлевізара ці Інтэрнэта, змаглі ацаніць і тэму (падлеткі "ў канфлікце з законам", якія не дасягнулі 14 гадоў — узросту наступлення крымінальнай адказнасці), і мастацкія якасці (у тым ліку нешараговую аператарскую работу), і фінальную песню, запісаную разам з дзецьмі (яна і дала назву фільму).

Зазірніце за вугал!

— Мы жывём у грамадстве, — сказаў Уладзімір ПУГАЧ у час прэзентацыі стужкі, — дзе дзейнічаюць стэрэатыпы. Кожны замыкаецца ў сваім свеце і не бачыць, што робіцца побач. А побач — іншыя людзі, таксама замкнёныя самі на сабе. Трэба, нарэшце, разбурыць гэтыя рамкі, бо свет больш шматгранны, чым нам уяўляецца. Асабіста я пад час здымак і далейшага асэнсавання ўбачанага ды пачутага зрабіў шмат адкрыццяў. І зразумеў, што праблема не столькі ў тым, як дзеці трапляюць у падобныя ўстановы, а як ім потым адаптавацца ў грамадстве. Менавіта гэта мне і хацелася данесці да гледача...

У прыватнай размове, ужо пасля журналісцкага прагляду, знакамты музыкант прадоўжыў сваю думку:

— У мяне было шчаслівае дзяцінства. Але я не разумеў, які гэта падарунак лёсу, пакуль не сустраўся з героямі гэтага фільма. Гэта як паветра: калі яго хапае, ты не задумваешся, што дыхаеш, бо гэта ўспрымаецца апраўды. І толькі калі паветра раптам не хапае, усведамляеш, якое гэта невыказнае шчасце — дыхаць. У мяне было ўсё: і паездкі на мора, і клапатлівы бацька, а не толькі маці, які прысвячаў нам шмат часу. Самае запамінальнае — гэта як ён (а бацька ж — аматар горных лыжаў) ставіў мяне, чатырохгадовага, на лыжы наперадзе сябе і мы імчаліся з гары... Маё ма-

ленства — стрэс пазітыў! Такія рэчы фарміруюць папраўдзе моцнага чалавека, бо ў дзяцінстве закладаецца праграма далейшага жыцця. І калі мы сустракаем на сваім шляху розных людзей — добрых і не вельмі, трэба памятаць, што яны таксама калісьці былі дзецьмі. Проста, дзяцінства ў іх было розным. У кагосьці — не самым лепшым. І ўсё гэта прывяло да не самых лепшых "наступстваў".

— **А што вы хацелі б пажадаць дзеціма, не толькі тым, пра якіх фільм, — усім, і 18-гадовай дачцы таксама?..**

— Каб яны не задумваліся, што дыхаюць паветрам. Іншымі словамі, каб ва ўсіх было шчаслівае дзяцінства — з праграмай не меншага шчасця на будучыню. Гэта — найперш. А па-другое — я жадаў бы кожнаму ўзрасціць у сабе пачуццё адказнасці, без якога нельга стаць дарослым. І, шырэй, чалавекам.

— **А як гэтую адказнасць выхаваць?**

— Я не спецыяліст-псіхолаг, каб даваць парады. Але, думаю, адказнасць пачынаецца са стаўлення да сваіх блізкіх. А далей — мадэляванне жыццёвых сітуацый, іх аналіз, імкненне знайсці выйсце, якое не перашкаджае б іншым. Але галоўнае, пэўна, — уласны прыклад. Гэта ўвогуле самы лепшы метад выхавання. І часам незаўважны.

— **Што дала праца над фільмам асабіста вам? Я маю на ўвазе не ўзнятыя праблемы і іх асэнсаванне, а сам вопыт падобных здымак.**

— Як мінімум, у мяне пашырыўся круггляд. Такія рэчы трэба рабіць усім. Бо наша жыццё стала падобнае да алгарытму, які дыктуе сучасная

цывілізацыя. Штодзень ты робіш адны і тыя ж рухі, атрымліваеш аднапытную інфармацыю, гэтак жа аднапытна яе аналізуеш... Не жыццё, а аўтаматызаванае існаванне! Каб сапраўды жыць, а не спраўна трымаць зададзены рытм, у кожным такім — аднолькавы, трэба хаць б калі-небудзь зазірнуць за вугал — і ўбачыць, што там ёсць: можа, іншае жыццё?

— **Вы не баіцеся сустрэцца з героямі свайго фільма ў рэальным жыцці?**

— Адна такая сустрэча, дарэчы, была. Абсалютна выпадкова! Я сеў у таксі, а там хлопчык, сын вадзіцеля. І адроз: "Тата, гэта той, хто фільм здымаў! Памятаеш, я табе расказваў?" А ў мяне на тэлефоне ягонае фота было, зробленае ў час здымак. Я паказаў: "Бачыш, якім ты быў і якім стаў?" Дзеці эвалюцыяніруюць хутка.

— **А грамадства? Штосьці, на вашу думку, зменіцца хутчэй, калі ў падобных праектах будуць удзельнічаць медыйныя асобы?**

— Мы можам засяродзіць увагу на праблемах. Вырашаць жа іх павінен кожны са свайго боку. Нельга быць абыякавым! Бо грамадства — гэта ж мы самі, кожны з нас...

**Матэрыялы паласы падрыхтавала Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота Юрыя ІВАНОВА**

Яскравым прыкладам руплівай працы па зберажэнні і, што немалаважна, адраджэнні багатай спадчыны нашага народа сталі мерапрыемствы ў старадаўніх Гальшанах. Гэта, у прыватнасці, — V Міжнародная навукова-практычная канферэнцыя "Гісторыка-культурная спадчына Ашмяншчыны", а таксама ўжо традыцыйны фестываль "Гальшанскі замак". Наш карэспандэнт пабываў на абодвух падзеях.

Свята ў арэале замка

Сакрэты Гальшан у фармаце карнавалу

Дзень адкрыццяў

Канферэнцыя сапраўды несла як навуковы, так і практычны характар, бо ў яе рамках не толькі акрэсліваліся тэарэтычныя дасягненні айчынных гісторыкаў і мастацтвазнаўцаў, але і існавала магчымасць на ўласныя вочы пабачыць месца раскопак на старажытным гальшанскім селішчы, якімі сёлета займаецца разам з калегамі малодшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Павел Кенька, а таксама пабыць на гарадзішчы — месцы гарацкіх і, разам з тым, трагічных падзей нашай мінуўшчыны. На невялікай тэрыторыі ў свой час па суседстве жылі балцкія і славянскія плямёны. Між іншым, дзякуючы гэтым раскопкам удалося выявіць унікальныя артэфакты, якія на тэрыторыі Беларусі дагэтуль не сустракаліся, і ў прыватнасці — элементы старажытнай зброі, а разам з адкрыццямі на некалькі стагоддзяў "сунуць" храналагічныя рамкі існавання паселішча на тэрыторыі сучасных Гальшан, першая дакументальная згадка пра якія датуецца 1280 годам.

Новыя факты з мінуўшчыны рэгіёна прадставілі ў рамках канферэнцыі і "тэарэтыкі". У прыватнасці, вядучы навуковы супрацоўнік Нацыянальнага мастацкага музея Аляксандр Ярашэвіч пазнаёміў з гісторыяй, іканаграфіяй і арэалам шанавання Цудадзейнага Барунскага абраза Маці Божай. Кандыдат гістарычных навук Аляксей Шаланда агучыў цікавыя факты пра гербы ашмянскай шляхты XVI — XVIII стст., у тым ліку расставёў пра дынаміку іх змянення, вызначаны кампіляцыі і ўнікальныя адметнасці. У сваю чаргу, малодшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАН Беларусі Рагнеда Аляксавіч у выступленні закранула яшчэ пакуль малавяданую, але вельмі цікавую тэму, прысвечаную пасагам і так званым вяноўным запісам князевен Гальшанскіх. Да прыкладу, аказваецца, што ў Сярэднявеччы муж і жонка не лічыліся родзічамі, а таму пасля смерці аднаго з іх маёмасць памерлага пераходзіла толькі да яго краўніх сваякоў.

Не абышлі супрацоўнікі Нацыянальнай акадэміі навук і тэму праблемы ўліку, захавання і аховы археалагічных помнікаў Ашмяншчыны. Так, па словах загадчыка аддзела Інстытута гісторыі, кандыдата гістарычных навук Вадзіма Лакізы, сёння на тэрыторыі Гродзеншчыны застаецца вельмі шмат месцаў старажытных паселішчаў, гарадзішчаў, якія не ўнесены ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей, а таму знаходзяцца пад пагрозай знішчэння.

Асобна трэба адзначыць выступленні мясцовых школьніц, якія прапанавалі сваё бачанне па захаванні гісторыка-культурнай спадчыны нашай краіны.

Пад час выстаўкі рэтра-аўтамабіляў і кірмашу копіі старадаўніх упрыгожанняў.

ванні гісторыка-культурнай спадчыны нашай краіны. У прыватнасці, шасціласніца Алена Акушко правяла грунтоўнае даследаванне па праблеме добраўпарадкавання сядзібы XIX ст. у вёсцы Будзёнаўка, якая з напаякі нутага будынка мае ператварыцца ў годны турыстычны аб'ект. У тым ліку дзякуючы перадачы яго на баланс Ашмянскага мясакамбіната, дырэктар якога Тамара Філіповіч вядомая сваім неаб'якавым стаўленнем да культуры.

Акрамя таго, у рамках канферэнцыі адбыўся шэраг выставак, у тым ліку — фотаздымкаў аб'ектаў гісторыка-культурнай спадчыны Ашмяншчыны "Шануючы памяць краю свайго...", праекта "Гальшанскі альфабэт", дэманстрацыя новых археалагічных знаходак на тэрыторыі Ашмянскага раёна, а таксама жывапіснай экспазіцыі ў мясцовым Доме культуры "Культавыя збудаванні вачыма юных мастакоў" па выніках рэгіянальнага конкурсу дзіцячых школ мастацтваў Астравецкага, Ашмянскага і Смаргонскага раёнаў.

Завяршылася ж канферэнцыя не звычайным абмеркаваннем дакладаў, а адмысловым канцэртм духоўнай музыкі ў касцёле Святога Яна Хрысціцеля, у якім прынялі ўдзел артыстка Беларусі дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра Ганна Бяляева, дыпламант міжнародных конкурсаў Іван Юркевіч і кампазітар Ганна Кароткіна.

Дзень фестывалю

Тым часам з самага вечара ўжо заканчалася праца па падрыхтоўцы мястэчка да "Карнавалу стагоддзяў" — менавіта так назвалі сёлета фестываль "Гальшанскі замак" яго арганізатары, сярод якіх — Ашмянскі райвыканкам і прыватнае турыстычнае агенцтва. Варта адзначыць, што ў падрыхтоўку рыцарскага фэсту ўнеслі ўклад і мясцовыя жыхары, сіламі якіх была добраўпарадкавана пляцоўка каля замка. Невыпадкава для гальшан-

цаў былі прадугледжаны і істотныя зніжкі пры набыцці білета на тэатралізаванае дзейства.

З самага ж ранку ў Гальшанах распачалі працу забавляльныя ды рамесныя пляцоўкі, гаспадарамі якіх былі не толькі майстры з Ашмяншчыны, але і госці з Воранаўскага, Валожынскага раёнаў, а таксама з Мінска. Менавіта ўдзельнікі рыцарскіх клубаў з беларускай сталіцы прадставілі свае незвычайныя майстэрскія здольнасці. У прыватнасці, аднымі з самых запатрабаваных падворкаў аказаліся тыя, дзе можна было набыць не шашлык ці марожанае, а не што іншае, як індальгэнцыю, замачваную на месцы сургутнай пячаткай, а таксама адмысловыя фібулы, медальёны ды іншыя ўпрыгожання, якія як дзве кроплі вады падобныя на артэфакты з археалагічных раскопак. Тым не менш, яны вырабляліся ў прысутнасці здзіўленай публікі.

Акрамя таго, навінкай фестывалю стаў парад рэтра-аўтамабіляў і ўсяго аднаго матацыкла, які, між іншым, мае дачыненне да гадоў Вялікай Айчыннай вайны. Што цікава, мясцовыя жыхары таксама не разгубіліся і прадставілі свае ўзоры рэтра-тэхнікі: адмысловы гужавы транспарт, на якім з задавальненнем перамяшчаліся госці Гальшан.

Нельга не адзначыць і творчую частку фестывалю. У прыватнасці, публіцы спадабаліся пастаноўкі "Сватанне Ягайлы да Соф'і Гальшанскай" і "Каралеўскае вяселле", а таксама спектакль "Карнавал стагоддзяў". І безумоўна, гасцям "Гальшанскага замка" прыйшоўся даспадобы канцэрт старадаўняй музыкі з удзелам "Старога Ольсы", "Уні", і дзі-джей праекта "Пава", а таксама феерычнае феаэшоу... Істотная частка сродкаў, атрыманая ад рэалізацыі ўваходных білетаў, пойдзе на кансервацыю замка, якая мае распачацца бліжэйшым часам, а таму кожны госць "Карнавалу стагоддзяў" не толькі пабачыў цікавае дзейства, але і ўнёс свой уклад у аднаўленне архітэктурнага аб'екта.

Кастусь АНТАНОВІЧ, наш спецыяльны карэспандэнт
Мінск — Гальшаны — Мінск
Фота аўтара

Узноўлена радок у радок

"Жыцце Ефрасінні Полацкай" — у дзвюх кнігах

Сёння ўсё часцей на паліцах беларускіх кнігарняў можна пабачыць факсімільныя копіі фаліянтаў мінулых стагоддзяў. У прыватнасці, услед за Слуцкім Евангеллем у выдавецтве Беларускага Экзархату выйшлі дзве кнігі "Жития блаженной Евфросинии, игумении Вседержителя Святого Спаса во граде Полоцке". Адна з іх адпавядае старадаўняму арыгіналу, другая ж змяшчае ўзноўлены царкоўнаславянскі тэкст, а таксама яго пераклады на беларускую, рускую і англійскую мовы. Нагадаем, 5 чэрвеня на нашай зямлі, па традыцыі, шануецца памяць пра Ефрасінню Полацкую.

Мяркуецца, што "Жыцце Ефрасінні Полацкай" — адзін з найбольш ранніх помнікаў усходнеславянскай агіяграфіі, створаны напрыканцы XII ст. у час фарміравання царкоўнага шанавання Прападобнай. Даследчыкі мяркуюць, што аўтар твора — сучаснік святой, чалавек,

блізкі да яе кола. Сярод магчымых аўтараў "Жыцця..." называюць Міхаіла, слугу Ефрасінні, які, магчыма, з'яўляўся манахам мужчынскага манастыра, заснаванага Прападобнай, манаха Давіда, манахію Еўпраксію, сястру Ефрасінні, якая была побач з Прападобнай доўгі час.

Аднак першыя публікацыі "Жыцця..." з'явіліся толькі ў 2-й палове XIX ст. А на беларускай мове ўпершыню гэты агіяграфічны твор быў надрукаваны толькі ў 1994 годзе Аляксеем Мельнікавым пры выданні адаптаванага царкоўнаславянскага тэксту "Жыцця..." па спісе XVI ст.

Дадзены ж выпуск "Жыцця..." зроблены па спісе сярэдзіны XVI ст., які захоўваецца ў Расійскай нацыянальнай бібліятэцы Санкт-Пецярбурга ў зборы Пагодзіна і мае шэраг лінгвістычных адметнасцей.

Трэба адзначыць, што царкоўнаславянскі тэкст пададзены з захаваннем яго дзялення на лісты радок у радок, пры гэтым злітны тэкст быў разбіты на асобныя словы. Захаваліся ў тэксце і вынасныя літары, знакі прыдыхання і націска.

На здымку: двукніжка факсімільнага выдання "Жыцця Ефрасінні Полацкай".

Перастваральнік Дантэ

Музейны куток перакладчыка

Рэканструкцыя кабінета Язэпа Семяжона, зробленая ў Пятровіцкай сельскай бібліятэцы.

Напрыканцы мая ў вёсцы Пятровічы Смалевіцкага раёна, што на Міншчыне, адбыўся вечар "На роднай зямлі", прысвечаны Году кнігі і адкрыццю музейнай экспазіцыі, якая распавядае пра знакамітага паэта-перакладчыка Язэпа Семяжона.

Фонд музейнага кутка, створаны пры падтрымцы і неспарэдным удзеле Мінскай сярэдняй школы № 43, Пятровіцкай сельскай бібліятэкі, аддзела культуры Смалевіцкага райвыканкама, змяшчае 500 экзэмпляраў. Сярод іх — фотаздымкі, відэаматэрыялы, аўдыязапісы ўспамінаў, публіцыстычныя артыкулы, копіі рукапісаў і перакладаў, аўтографы Язэпа Семяжона. Пры гэтым матэрыялы пра жыццёвы і творчы шлях паэта-перакладчыка збіраліся і сістэматызаваліся не прафесійнымі музейшчыкамі, а

апантанымі людзьмі: настаўніцай беларускай мовы і літаратуры Таццянай Апацкай і вучнямі сталічнай сярэдняй школы № 43.

Як неаднаразова адзначалася пад час вечара, гэтая карысная праца, якая мае вялікае значэнне для ўшанавання памяці пра Язэпа Семяжона, паспрыяе папулярызацыі творчасці перакладчыка не толькі на Смалевіцкай зямлі, але і ва ўсёй краіне.

Варта нагадаць, што Язэп Семяжон, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР імя Янкі Купалы, кавалер ордэна Дружбы народаў, у свой час удзельнічаў у вызваленні Заходняй Беларусі, савецка-фінскай і Вялікай Айчыннай войнах, настаўнічаў у роднай вёсцы, Сувораўскім вучылішчы. Аднак многім ён знаёмы як перакладчык твораў Дантэ Аліг'еры, Вільяма Шэкспіра, Роберта Бёрнса, Марка Твэна, Адама Міцкевіча, Міколы Гусоўскага і многіх іншых класікаў сусветнай літаратуры.

К.А.

МУЗЕЙ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20. Тэл.: 327 45 62.

Экспазіцыі: ■ Мастацтва Беларусі XII — XIX стст. ■ Мастацтва Беларусі канца XIX — пач. XXI стст. ■ Мастацтва Расіі XVIII — пач. XX стст. ■ Мастацтва краін Усходу XV — XX стст. ■ Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст. ■ Экспазіцыя жывапісу, скульптуры, графікі мастакоў 1940-х — 1980-х гг.

Выстаўкі: ■ "Веткаўскія іконы XVIII — XIX стст. у штых бісерных акладах" (з фонду Веткаўскага музея імя Ф.Р. Шклярава і прыватных калекцый). ■ "Іван Айвазоўскі і марскі пейзаж XIX — XX стст." (60 твораў з фонду НММ). ■ "Вясна душы" (традыцыйны нацыянальны кітайскі жывапіс "гохуа"). ■ Партрэт Войцэха Пуслоўскага пэндзля Валенція Ваньковіча. ■ Слуцкія паясы з фонду Нацыянальнага мастацкага музея Літвы. ■ "Трансфармацыя ў..." (жывапіс В.Зянько і скульптура В.Малахава). ■ "Беларускі абстрактныянізм".

Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь:

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX СТ."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а. Тэл.: 327 87 96.

■ Пастаянная экспазіцыя. ■ "Цярноўнік крэсаў".

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Ў В. РАЎБІЧЫ

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён. Тэл.: 507 44 68.

■ Пастаянная экспазіцыя.

МУЗЕЙ В.К. БЯЛЫНЦКАГА-БІРУЛІ Ў Г. МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37. Тэл.: (8-0222) 22 48 87.

■ Экспазіцыя "Культура 1-й пал. XIX ст.". ■ Выстаўка рускага жанравага жывапісу XIX — пачатку XX стст.

МУЗЕЙ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12. Тэл.: 227 43 22. Экспазіцыі:

■ "Старажытная Беларусь". ■ "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы". ■ "З крыніц адвечнай прыгажосці". ■ "Водбліскі ваеннай славы". ■ "Мастацтва ў гарадской культуры XIX — пач. XX стст.". ■ "Вайна 1812 г. у гісторыі Мінска".

Выстаўкі: ■ "Палац вялікіх князёў літоўскіх у Вільнюсе" (са збору Нацыянальнага музея-палаца вялікіх князёў літоўскіх у Вільнюсе).

■ "Экспануецца ўпершыню. 3 паступленні 2011 г. у збор Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь". ■ "Каштоўныя ўзоры" (золата ў помніках дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва і пісьменства). Дом-музей ІЗ'езда РСДРП г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а. Тэл.: 290 68 47.

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць. Тэл.: (8-01596) 2 82 91, (8-01596) 2 82 70.

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ Пастаянная экспазіцыя. Выстаўкі: ■ "Мір стары — Мір новы" (фотавайсцэўка). ■ Мастацкае шкло "Нёманская хваля". ■ "Архітэктура і мазаіка" (С.Русецкі).

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5. Тэл.: 294 91 96.

■ Экспазіцыя "Якуб Колас. Жыццё і творчасць". ■ Выстаўка "О, Вільня, крывіцкая Мекка"

з элементамі тэатралізацыі "Дзядзька Янка, добры дзень!" для дзяцей малодшага школьнага ўзросту і сямейнага наведвальніка. ■ Інтэрактыўная гульня "У пошуках Папараць-кветкі".

ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

г. Мінск, вул. М.Багдановіча, 15. Тэл.: 334 56 21.

Выстаўкі: ■ "Апякункі паэтычных нябёс" (літаратурна-дакументальная).

Тэл.: (8-0232) 74 19 11. Цэнтральная частка палаца

Выстаўкі: ■ "Бансай" (карлікавыя дрэвы Дзмітрыя Віхарова).

■ Беспрэцэдэнтны мастацкі праект "Палацавы комплекс" (актуальныя работы беларускіх мастакоў — скульптура, інсталяцыі, відэа, фатаграфія і жывапіс).

■ "Гомель будзеца" (да 870-годдзя першай згадкі пра горад у летапісных крыніцах).

■ "Культавыя прадметы" ("Дамавая царква",

Выстаўкі: ■ "Антычная нумізматыка". ■ Работы скульптара Э.Астаф'ева (у рамках выставачна-адукацыйнага праекта "Класікі беларускага мастацтва XX ст.")

Паўночнае крыло палаца

Выстаўкі: ■ Пакой крывых люстэркаў (пакой смеху).

■ "Свет звяроў Гомельшчыны". ■ Куток жывых экзатычных рэптылій.

Зімовы сад Свет субтрапічных раслін і жывёл.

Працуюць рэстаўрацыйны майстэрні і аддзел па турызме (вул. Кірава, 8).

ГРОДЗЕНСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ РЭЛІГІІ

г. Гродна, вул. Замкавая, 16. Тэл.: 74 25 13.

Экспазіцыі: ■ "Рэлігія і культура ў Беларусі" (ад старажытных часоў да канца XVIII ст.: архаічныя вераванні, хрысціянскія канфесіі, іслам, іудаізм).

■ "Эпоха. Час. Будынак" (гісторыя палаца, дзе размешчаны музей).

Выстаўкі: ■ "З крыніц спрадвечных" (традыцыйная культура беларусаў).

■ "Эпоха. Час. Будынак" (гісторыя палаца, дзе размешчаны музей).

■ "З крыніц спрадвечных" (традыцыйная культура беларусаў).

ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ

г. Гомель, вул. Пушкіна, 5. Тэл.: (8-0232) 77 60 60.

■ Пастаянная ваенна-гістарычная экспазіцыя.

■ Пастаянная выстаўка тэхнікі на адкрытай пляцоўцы.

■ Выстаўка "Захаваем на вякі. Новыя паступленні і набыткі са збору Гомельскага абласнога музея ваеннай славы".

■ На тэрыторыі музея працуе пнеўматычны цір.

■ "Музей крыміналістыкі".

Галерэі *

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск, вул. Казлова, 3. Тэл./факс.: 290 60 10.

Юбілейныя выстаўкі: ■ Да 3 — выстаўка беларускіх мастакоў, прывесчаная кінематографу нямога перыяду.

■ З 6 — Сяргей Кірушчанка (сучасны жывапіс).

■ З 6 — Уладзімір Сытчанка (графіка).

■ З 6 — Іван Козел (жывапіс).

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ "УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"

г. Мінск, Кастрычніцкая плошча, 1 (Палац Рэспублікі). Тэл.: 327 26 12.

■ Жывапіс Уладзіміра Гардзіенкі "Пераадольваючы боль".

ПАСПЯШАЙЦЕСЯ НА ПОШТУ!

НАГАДВАЕМ! ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАДПІСКА НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" НА II-е ПАЎГОДДЗЕ 2012 ГОДА. Падпісныя індэксы: індывідуальная падпіска — 63875, ведамасная падпіска — 638752.

■ "Экспануецца ўпершыню. 3 паступленні 2011 г. у збор Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь".

■ "Каштоўныя ўзоры" (золата ў помніках дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва і пісьменства).

Дом-музей ІЗ'езда РСДРП г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а. Тэл.: 290 68 47.

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

■ "Беларусь. Салдаты Перамогі" (у гонар Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне).

(выявы Пушкінскіх мясцін, дом-сядзіба Маркучай у Вільнюсе, графіка Міколы Купавы, рукапісы Якуба Коласа).

■ Тэатралізаваная экскурсія паводле казак Якуба Коласа.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Янкі Купалы, 4. Тэл.: 327 78 66.

■ Пастаянная экспазіцыя. ■ "Жыццё і творчасць Янкі Купалы".

■ "Неўміручая Паўлінка" (да 100-годдзя напісання Янкам Купалам п'есы "Паўлінка").

■ Цыкл музейна-педагагічных заняткаў

■ "Песня Дзвіны Тараса Хадкевіча" (кнігі).

■ "Васіль Быкаў. Шлях, вызначаны лёсам".

■ "Тэатральныя лялькі — госці музея".

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 25а. Тэл.: 226 03 98.

Экспазіцыі: ■ Пастаянная экспазіцыя.

Выстаўкі: ■ "Партызанскі лагер". ■ "Паспяваенная вясна".

ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель, пл. Леніна, 4. Тэл./факс.: 334 60 08.

■ 4 — "Ліфт" (хроніка аднаго злачыства) Ю.Чарняўскай.

■ 5 — "Містэр Розыгрыш" С.Кандрашова.

■ 6 — "Янка Купала. Кругі раю" (гістарычная драма) С.Навуменка.

■ 7 — "Шчаслівы муж" (камедыя) Ф.Аляхновіча.

■ 8 — "Чайка" (камедыя) А.Чэхава.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЫЧНЫ ТЭАТР

г. Мінск, вул. Мяснікова, 44. Тэл.: 200 81 26.

■ 3 — "Граф Люксембург" (аперэта ў 2-х дзях) Ф.Легара.

■ 8 — "Начное бродвейскае шоу" ў музеі пад адкрытым небам (канцэрт у Беларускай дзяржаўным музеі народнай архітэктуры і быту).

паўночны рызаліт палаца).

■ "Загадкавыя фантазіі мора" (грот палаца).

■ Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзеячу СССР А.Грамыку.

■ "Чырвоная гасцеўня".

■ "Зала ўрачыстых прыёмаў".

■ Экспазіцыя адкрытага захавання археалагічнай калекцыі музея (цокальны паверх паўднёвай галерэі палаца).

Вежа палаца Румянцавых і Паскевічаў

Экспазіцыі: ■ "Уладальнікі Гомельскага маёнтка Румянцавы і Паскевічы".

Гастролі Сьвярдлоўскага дзяржаўнага тэатра музычнай камедыі

■ 5 — "Кацярына Вялікая" (музычныя хронікі часоў Імперыі) С.Дрэзніна.

■ 6 — "Цыган-пэм'ер" (аперэта) І.Кальмана.

■ 7 — "Храни меня, любимая" (музычная прытча) А.Пантыкіна.

■ 8 — "Цётка Чарлі" (музычная камедыя-фарс) А.Фельцмана.

■ 9 — "Чорт і нявінніца" (міюзікл) А.Троваэлі.

БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛЬКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2. Тэл.: (8-0212) 36 32 50.

■ 5 — "Касмічная казка" Х.Паукаша.

■ 6 — "Церам-церамок" С.Маршака.

■ 7 — "Бука" М.Супоніна.

■ 8 — "Асцярожна, Соня!" А.Усачова.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР

ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1. Тэл./факс.: 334 11 56.

■ 3 — "Лебядзінае возера" (балет у 3-х дзях) П.Чайкоўскага.

■ 4 — "Гісторыя оперы" (музычныя вечары ў Вялікім).

■ 5, 6 — "Шахразода" (балет) М.Рымскага-Корсакава.

■ 7, 8 — "Жызэль, або Вілісы" (балет у 2-х дзях) А.Адана.

■ 9 — Канцэрт навучэнцаў Беларускай дзяржаўнай харэаграфічнай гімназіі-каледжа.

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

"РЭСПУБЛІКАНСКІ ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІІ" г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44.

ТЭАТРЫ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР

ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1. Тэл./факс.: 334 11 56.

■ 3 — "Лебядзінае возера" (балет у 3-х дзях) П.Чайкоўскага.

■ 4 — "Гісторыя оперы" (музычныя вечары ў Вялікім).

■ 5, 6 — "Шахразода" (балет) М.Рымскага-Корсакава.

■ 7, 8 — "Жызэль, або Вілісы" (балет у 2-х дзях) А.Адана.

■ 9 — Канцэрт навучэнцаў Беларускай дзяржаўнай харэаграфічнай гімназіі-каледжа.

Тэл./факс.: 334 60 08.

■ 4 — "Ліфт" (хроніка аднаго злачыства) Ю.Чарняўскай.

■ 5 — "Містэр Розыгрыш" С.Кандрашова.

■ 6 — "Янка Купала. Кругі раю" (гістарычная драма) С.Навуменка.

■ 7 — "Шчаслівы муж" (камедыя) Ф.Аляхновіча.

■ 8 — "Чайка" (камедыя) А.Чэхава.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЫЧНЫ ТЭАТР

г. Мінск, вул. Мяснікова, 44. Тэл.: 200 81 26.

■ 3 — "Граф Люксембург" (аперэта ў 2-х дзях) Ф.Легара.

■ 8 — "Начное бродвейскае шоу" ў музеі пад адкрытым небам (канцэрт у Беларускай дзяржаўным музеі народнай архітэктуры і быту).

Гастролі Сьвярдлоўскага дзяржаўнага тэатра музычнай камедыі

■ 5 — "Кацярына Вялікая" (музычныя хронікі часоў Імперыі) С.Дрэзніна.

■ 6 — "Цыган-пэм'ер" (аперэта) І.Кальмана.

■ 7 — "Храни меня, любимая" (музычная прытча) А.Пантыкіна.

■ 8 — "Цётка Чарлі" (музычная камедыя-фарс) А.Фельцмана.

■ 9 — "Чорт і нявінніца" (міюзікл) А.Троваэлі.

БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛЬКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2. Тэл.: (8-0212) 36 32 50.

■ 5 — "Касмічная казка" Х.Паукаша.

■ 6 — "Церам-церамок" С.Маршака.